

TIETÄJÄ 1914

Toimittajalta
(*Pekka Ervast*)

Tammikuu, s. 2-5

Kun toivotamme toisillemme onnellista uutta vuotta, toivokaamme samalla, että oppisimme kulkemaan tietä, joka onneen vie. Sillä vaikka ihmiset mielellään ja luonnostaan etsivät onnea, eivät kaikki ole halukkaita vapaaehtoisesti astumaan onnen tielle, vaan antavat elämän kokemusten heitä sinne pakolla johdattaa.

Tietäjät ja viisaat ovat yhtä mieltä siitä, että onneen eli autuuteen johtaa määrätty elämäntie. Ken ei sitä kulkea tahdo, hän turhaan saa onnea etsiä. Ja tämän tien alkuaskel on siinä, että ihminen luopuu onnen etsinnästä itselleen.

„Ajattele kaikkien onnea, tee työtä ja täytä velvollisuutesi, mutta älä pidä omaa onneasi silmämääränäsi”, on ensimmäinen käsky. Tosi onni on rakkaudessa, iankaikkinen autuus on iankaikkisessa rakkaudessa ja säälässä, ja tämä autuus on onnen tien päämäärä. Ihanteena hämöttää vaeltajalle täydellinen ihminen, mestari, joka kaikkia rakastaa ja kaikki tietää. Ihanne heittää valonsa ja voimansa tien joka kohdalle, sentähden vaeltaja heti pyrkii rakkauteen ja viisauteen.

Onnen elämäntiellä ihminen voittaa sisäiset vihollisensa. Mutta hän ei aloita väärästä vaan oikeasta päästä, voittaen vihamiehensä oikeassa järjestyksessä.

Ensimmäiset viholliset ovat sokea itsekkyyys, kylmyys, ymmärtämättömyys, kovuus, sydämettömyys, suvaitsemattomuus. Niiden voittaminen käy siten, että ihminen kasvattaa itsessään vastaavia hyveitä: inhimillisyyttä, myötätuntoa, sääliä, sydämellisyyttä, ymmärtämystä, hellyyttä, suvaitsevaisuutta. Iloitse iloisten kanssa, sure surevien parissa, anna apua missä tarvitaan, sekä henkistä että aineellista, – siten poistat ensimmäiset esteet onnen tieltä.

Toiset viholliset ovat epäily, pelko, epäusko, yksinäisyyden ja alakuloisuuden tunne. Sinä joudut näiden kiusausten valtaan, kun olet kasvattanut sydämesi hyväksi. Kun itse olet auttavainen, lämminsydäminen, rehellinen keskellä maailmaa, joka useinkin näyttää

kolkon itsekkäältä, ilkkuvalta ja petolliselta, silloin tulevat epäilykset ja sinä kysyt: „mitä hyötyä on hyvyydestä? Onko edes Jumala hyvä, jos Jumalaa on olemassakaan?” Näitä kiusauksia voitat lujalla uskolla ja rohkealla mielellä. Älä päästä niitä sieluasi raatelemaan. Ne on välttämättä voitettavat, sillä kun ne voitat, tapahtuu sinulle suuri ilo. Sydämesi on puhdistunut ja sinä saat nähdä Jumalan. Saat todella kokea, että on olemassa Suuri Elämä ja Suuri Elämän Henki, joka on Isäsi ja sinua rakastaa. Ihmeellinen todella on se hetki, jolloin Jumalasi sinulle kuiskaa: „minun rakas poikani.”

Vasta kolmannessa sijassa tulevat ne viholliset, joita kutsutaan synneiksi, paheiksi, vioiksi, huonoiksi ominaisuuksiksi j. n. e. Sillä ennenkuin sydämessäsi asuu sääliä ja rakkautta, ennenkuin sielusi tietää Jumalan olemassaolon, et kykene itseäsi muuttamaan. Korkeinkaan kasvatat itsesi ulkokullatukseksi fariseukseksi ja katkeraksi ihmisvihaajaksi, joka ainaisessa synnintunnossa ja toisten tuomitsemisessa kulutat päiväsi. Vaan kun olet edelliset viholliset voittanut, silloin voitat nämäkin. Opit toivomaan ja kärsivällisenä odottamaan, kunnes Isä katsoo sopivaksi tehdä sinusta täydellisen ihmisen ilman vikoja ja heikkouksia.

Niinkuin apostoli sanoo: „niin ovat nyt nämä kolme: usko, toivo, rakkaus, mutta suurin niistä on rakkaus.”

Rakkaus on a ja o, alku ja loppu – tien alku ja lopullinen päämäärä.

Ken sitä tietä kulkee, hän saavuttaa onnen.

*

Ruotsissa ilmestyi jouluksi kirja, joka lienee herättänyt jonkun verran huomiota, nyt kun taas on puhuttu teosofiasta ja T. S:sta maailman sanomalehdistössä. Kirja on nimeltään *Teosofi och teosofier* (teosofiaa ja teosofeja) ja sen on kirjottanut neiti Anna Maria Roos, jonka kynä kirjallisella ja sanomalehtialalla on ennestään tuttu. Kirjassaan hän arvostelee teosofiaa maailmankatsomuksena ja T. S:n johtavia henkilöitä tämän maailmankatsomuksen edustajina, mutta työhönsä hän nähtävästi on ryhtynyt vakaumuksella ja epäilemättä vilpittömällä mielellä, joten on luultavaa, että hänen kirjastaan voi joillekuille lukijoille olla positivistakin hyötyä.

Tekijän oma henkinen kanta on jokseenkin seuraava: jälleensyntyminen on aivan oikea oppi, vieläpä kristillinen (tekijä on uskovainen kristitty), karma samaten; ihmisellä on varmasti psyykkisiä ja

yliaistillisiä kykyjä, selvänäköisyyttä y. m., jotka eivät vielä ole kaikissa puhjeneet, ja luonnossa on paljon salaisia ja vielä tutkimattomia lakeja: mutta Mestareita ei ole. Jeesus Kristus on kaikki kaikessa. Teosofinen Seura, joka perustuu Mestarein olemassaoloon, lepää täten valheen pohjalla, ja luonnollista on sentähden, että kaikki Seuran johtajat ovat olleet ja ovat pettureita tai petetyitä tai kumpaakin.

Neiti Roos koskettelee kertomuksia Madame Blavatskystä ja pitää todistettuna, että hän oli humbugi. Eversti Olcott oli kyllä kunnan mies, mutta tietysti hieman tyhmä ja itserakas. Mrs. Besant, jonka vilpittömyyttä ja nerokkuuta ei ennen saattanut epäillä on nyttemmin Alcyone-jutussa näyttänyt, että hänkin on horjahtanut entisestä siveellisestä tasapainostaan. Neiti Roosin kannalta katsoen on miltei ilahduttavaa, että tällä tavalla tulee ilmi, miten löyhällä pohjalla teosofiset totuudet lepäävät. Hänen loppupäätöksensä onkin, että Teosofisen Seuran työ on suuresti vahingoittanut ja vaikeuttanut semmoisten järkähtämättömien totuuksien kuin esim. jälleensyntymisen leviämistä maailmassa!

Luin kirjaa jännityksellä ja uteliaisuudella. Se on verrattain etevästi kirjoitettu ja muutamia vääriä tiedonantoja lukuunottamatta yleensä asiallinen. Mutta lopetettuani lukuni teki mieleni kysyä: „neiti Roos, jos muut teosofiset perusopit ovat tosia, minkätähden oppi Mestareista on tuulesta temmattu?” ja: „neiti Roos, kuka eli mikä liike olisi viimeisen 30 vuoden aikana tehnyt esim. jälleensyntymisopin tutuksi maailmassa ja selvittänyt ja esittänyt saman opin niin luonnolliseksi, että tekin kristittyinä sen hyväksytte, ellei Teosofinen Seura olisi sitä tehnyt? Missä siis on T. S:n vahingollinen vaikutus? Teidän mielestänne teosofiset johtohenkilöt eivät täytä mittaansa, mutta kymmeniä tuhansia ihmisiä on, jotka eivät arvostele noita henkilöitä omien mittapuittensa mukaan, vaan yksinomaan iloitsevat siitä, että he ovat työskennelleet ja yhä työskentelevät maailman hyväksi, vaikkei maailma heitä tunne... Ja eikö maailma ole aina sillä tavalla kohdellut profeettojaan?”

*

Jouluksi julkaisemamme satukirja (Lummesarja I: Satuja) on kirjeessä suomentajalle saanut osakseen seuraavat kiittävät sanat eräältä hyvin oppineelta ja arvokkaalta henkilöltä: „Kaunis kirja ja herttainen sadusto, jonka eilen luin loppuun, olivat minulle täysi yllätys. Onhan se kirkas rengas rakkauden kultaisessa ketjussa. Ihmettelen niinikään Hilikka Finnen

kirkasta kuvitusta. Onhan se harrasta jumalanpalvelusta, kun annamme parastamme Suomen kansalle. Kiitos!”

*

Minulle on tätä numeroa varten lähetetty eri tahoilta niin runsaasti kirjoituksia, että helposti niillä täyttäisin kolme tai neljä kertaa tavallisen Tietäjän tilan. Tästä suuresta osanotosta lausun vilpittömän iloni ja kiitokseni. Koska miltei kaikki kirjoitukset ovat mieltäkiinnostavia ja hyvin kirjoitettuja, koetan niitä käyttää niin pian kuin mahdollista. Olisi todella hauskaa, jos Tietäjä voisi ilmestyä kaksi tai kolme kertaa paksumpana! Riittäisi silloin lukemista kuukauden ajaksi.

*

Rouva A. L. Pogosky, Venäjän T. S:n jäsen, lähetti äsken minulle pienen kirjansa *Fellowship in work* ja kirjotti samalla seuraavan kirjeen:

„Rakas ystävä. Lähetän Teille pienen kirjani. Ennenkuin panette sen kirjastonne hyllylle jäsentenne tarpeeksi, tahdotteko minulle tuottaa sitä iloa, että sen luette? On niin perin harvoja niitä, jotka todella kannattavat minun aatteitani ja elävät niiden mukaan, että minun täytyy koettaa saada niiden joukkoon Teidätkin, jotka rakennatte elämänne ja autatte muita sitä rakentamaan paremman, oikeamman mittapuun mukaan. Minulla on mistä lieneekään se vaikutelma, että Suomen kansa on lähempänä työn ihannetta kuin Venäjän kansa. Tšekäläisillä sivistyneillä luokilla ei ole mahdollisuutta antautua sydämellään ja sielullaan muuhun työhön kuin tieteeseen ja taiteeseen, näiden rajotetussa merkityksessä, ja jokapäiväinen työ on heille muodostunut joksikin pahaksi eikä siunaukseksi. Toisaalta rahvas on niin rasitettu, ollessaan pakotettu työskentelemään yli voimiensa, ettei heillä ole aikaa edes ajatella, onko työ paha vai siunausta. Tämän täytyy muuttua; oikeuden täytyy päästä vallitsemaan ja se tapahtuu silloin kun meidän kantamme muuttuu sisäisessä itsessämme.

Minulla on sydämelläni halu oppia Teiltä, kuinka kansan syviä rivejä on saatava teosofiseksi. Lienenkö erehtynyt, kun minusta tuntuu, että siinä on Suomen teosofisen liikkeen menestys ja elonvoima. Olen ollut pitkät ajat mukana Englannin seurassa (koska työni venäläisen maalais-teollisuuden hyväksi pitää minut Lontoossa asumassa, saadakseni tavaroille menekkiä).

Venäläiset olot ovat sentähden minulle hieman vieraita. Niissä on niin paljon aukkopaiikkoja ja tunnen, että minun on meneteltävä varovaisesti.”

Luin kirjan ja ihastuin siihen. Tietäjä julkaisee nyt ensimmäisen luvun siitä: *Toveruushenkeä työhön! I. Työn turmeltuminen.*

*

„Halcyon” nimisessä amerikkalaisessa Idän Tähdelle omistetussa aikakauskirjassa on julkaistu seuraava runo, jonka J. S. on suomentanut Tietäjää varten:

ANNIE BESANTILLE.

Niin ylen ylhäinen oot keskellämme,
niin alas kasvot armaat alennat:
kaikille, ymmärtävä ystävämme,
suot sanan hellän, kätes tarjoat.
Oi, Kristussielu, meidän on nyt vuoro
sua kunnioittamalla kumartaa,
sun luokses tulla; saakoon lemmen kuoro
vapaana kaunihina kajahtaa.

Oot tähti kirkas, me vain kipinöitä:
mit taitaisimme sulle toivottaa?
– Ei sulle mitään. Me vain tahtos töitä,
sun suuntaas seuraamme kuin sumusta.
Menestys niille! Kaunein kirkkahin
tää vuotes olkoon, runsassatoisin!

Maitra.

Helmikuu, s. 49-52.

Tietäjän lukijat, jotka viime vuonna seurasivat A. A. S:n kirjotussarjaa „Veljeyden toteuttamisesta” tutustuivat varmaan mielenkiinnolla kirjottajan rohkeihin ajatuksiin ja ehdotuksiin. Useimpia lukijoita A. A. S:n teorit lienevät hämmästyttäneet, muutamissa ehkä herättäneet vastustushalua, toisissa taas myötätuntoa. Kirjottaja ehdottaa nimittäin, lyhyesti sanoen, että perustettaisiin pankki, joka ottaisi vastaan rahoja maksamatta niistä korkoa, mutta lainaisi rahoja ulos, etupäässä yleishyödyllisiin tarkoituksiin, pientä välitysprosenttia vastaan. Tällöinen pankki olisi todella ihmeellinen rahalaitos: ihmiset

tallettaisivat siihen rahojaan hyötymättä niistä ollenkaan! Ensimmäinen ajatus lienee kaikilla maailman menoon perehtyneillä lukijoilla ollut: „juurta jaksain fantastinen haave!” Mutta lienee sentään joku ajatuksissaan lisännyt, vähän mietittyään asiaa: „ehkä olisi niin hyviä ihmisiä, että lainaisivat pankille rahansa odottamatta korkoa, kun tietäisivät, että rahoja käytetään esim. teosofisiin tarkoituksiin . . . Ehkäpä tässä minäkin . . .”

Viime kesästä lähtien, jolloin kesäkursseilla ajatus pantiin alulle, ovat muutamat teosofit pohtineet tuommoista ihannepankkia. Enimmäkseen ovat kallistuneet siihen mielipiteeseen, että pieni korko, esim. 1 à 3 prosenttia, rahoista maksettaisiin. Asia saisi silloin käytännöllisemmän leiman, eikä tuntuisi aivan tuulesta temmatulta. Ja olisihan kuitenkin suureksi avuksi teosofisille yrityksille, että saataisiin niitä varten rahaa 3 à 4 prosentin korkoa vastaan.

Äsken olin keskustelussa herra A. A. S:n kanssa. Sydämeni on aina kallistunut hänen kantansa puolelle ja nyt hän voitti järkenikin vastarinnan. Tunnustan avoimesti, että nyt kannatan hänen ehdotustaan periaatteellisesti oikeimpana ja todellisuudessa käytännöllisimpänä. Sillä pankki, semmoinen kuin hänen veljeyspankkinsa ei ainoastaan taloudellisesti tukisi kansan henkistä ja aineellista kehitystä tarkottavia sivistysrientoja, vaan myös itse sinään vaikuttaisi siveellisesti, puhdistavasti ja kohottavasti kansaan.

Kuvitelkaamme, että meillä olisi teosofinen säästöpankki. Säästöpankkien tavalla se vastakirjaa vastaan ottaisi rahoja vastaan yleisöltä ja lainaisi niitä johtokunnan harkinnan mukaan kiinnityksiä y. m. takuuksia vastaan, sanokaamme alussa suorastaan teosofisiin tarkoituksiin. Johtokunnan muodostaisivat muutamat teosofisesti tunnetut luottamushenkilöt. Pankki eroaisi toisista siinä, että tallettajille ei maksettaisi korkoa ja että lainanottajilta vaadittaisiin vain 1 à 2 prosentin vuotuista korvausta rahoista.

Mikä tästä olisi seurauksena? Niinkauan kuin pankin rahoja käytettäisiin yksinomaan teosofisiin tarkoituksiin, eivät tietenkään muut kuin teosofisten aatteiden kannattajat sijoittaisi siihen rahojaan. Liikkeen kasvaessa, kun pankki rahoillaan edistäisi erilaisia sivistysrientoja, lisääntyisi tallettajien joukko syrjäisestäkin yleisöstä.

Mutta heti alusta saakka kaunistaisi kaikkia tallettajia yhteinen piirre: he eivät rahoillaan etsisi etua itselleen. Heidän tosin ei tarvitsi rahojaan lahjottaa; koska tahansa he heti tai määrääjän kuluttua voisivat saada

rahansa takaisin pankista; mutta he antaisivat rahojensa palvella kansan yhteisiä etuja pyytämättä mitään salaista korvausta itselleen.

Sentähden teosofinen säästöpankki ei olisi rikasten pankki, ei ainakaan niiden, jotka tahtovat koroillaan elää tai nautintoja hankkia. Teosofinen säästöpankki olisi ennen kaikkea pienten ja yksinkertaisten, puhdassydämisten ja rehellisten ihmisten rahalaitos!

Jos minulla on säästettynä esim. sata markkaa, on tosiaan taloudellisesti jokseenkin yhdentekevää, nautinko säästöstäni neljä ja puoli tai viisi markkaa korkoa vuosittain vai jäänkö edelleen ainoastaan sadan markan omistajaksi. Mutta siveellisesti on suunnaton ero sen seikan välillä, että hiellä ja vaivalla kootut rahani käytetään liike-elämän johonkuhun huijaukseen, ja sen seikan, että tiedän niillä palvelevani kansani henkistä ja aineellista parasta. Tottahan mielelläni tukehutan omanvoiton pyyntöni ja luovun mitättömästä vuotuisesta korosta, kun siten käteni pysyvät puhtaina nykyisen liike-elämän lukuisista tahroista!

Toista on tietysti, jos minulla on satatuhatta markkaa ja tämän summan koroilla tahdon elää huolettomasti. Silloin en sijota rahojani teosofiseen säästöpankkiin, vaan yhteen niistä lukuisista pankkilaitoksista, jotka suurimmalla mielihyvällä palvelevat personallisia etujani tässä suhteessa.

Tämä on todella ihmeellinen suunnitelma, jota kannattaa vakavasti harkita. Kun se toteutuu, toteutuu luultavasti samalla vanha sananlasku: „monta ojaa pienykäistä suuren kosken kasvattavat.” Sillä vaikkeivät rikkaat ja mahtavat tällä tavalla auttaisikaan kulttuurityötä, auttaisi ja edistäisi sitä varmaan vielä suuremmalla voimalla ja ponnella „kansan karttuisa käsi.”

*

Nyt kun „Salaisen Opin” ensimmäinen osa on ilmestynyt suomeksi, on varmaan moni suomalainen teosofi sitä lukiessaan tai selaillessaan kysynyt itseltään, kuinka on mahdollista tuota kirjaa ymmärtää. Niin vaikeatajuiselta, hajanaiselta ja oppineelta se ensi lukemalta tuntuu. Olkoon siis heille lohdutuksena sanottu, että kuta enemmän siihen syvennyy, sen rakkaammaksi se tulee. Huvikirjana sitä kyllä ei voi lukea; siihen se on liian raskas. Mutta se on mainio tiedon lähde. Kun jokin pulmallinen oppikysymys esiintyy, on miltei varmaa, että „Salainen Oppi” siitä puhuu tai sitä koskettelee. Ja jos on tottunut käsittelemään „Salaista Oppia” tietosanakirjan tapaan, löytää pian asianomaisen vastauksen tai

viittauksen, joka antaa aihetta pohtimiseen. En ollenkaan tarkoita, että „Salaista Oppia” olisi pidettävä ehdottomana auktoriteettina, ajattelen vain, että yhdellekään totuutta etsivälle teosofille ei saata olla haitaksi tietää, mitä H. P. Blavatsky – teosofisen liikkeen alkuunpanija ja ensimmäinen opettaja – pääteoksessaan kysymyksen alaisesta asiasta sanoo. Kun kaikki kolme osaa ovat ilmestyneet, voidaan laatia ja julkaista indeksi eli rekisteri, jossa aakkosellisessa järjestyksessä on mainittu kaikki asiat, opit, nimet j. n. e., mitkä „Salaisessa Opissa” saavat selityksensä ja valaistuksensa.

Lähes kahdeksantoista vuotta sitten kirjoitin lyhyen esityksen „Salaisen Opin” maailmankatsomuksesta. Maattuaan kauan käsikirjotuksena tämä esitys (joka muuten oli suomennettu alkuperäisestä ruotsinkielisestä käsikirjotuksestani) painettiin kymmenkunta vuotta sitten („Salainen Oppi” ynnä muita kirjoituksia, Helsingissä 1904). Koska tämä kirjanen jo aikoja sitten on ollut loppuunmyyty, vaikka sitä silloin tällöin on kysytty, rohkenen tässä Tietäjän numerossa uudestaan julkaista kirjoitukseni edellisen osan, sen joka koskee nyt ilmestynyttä „Salaisen Opin” ensimmäistä osaa. Ehkä kirjoitukseni, joka monen tuskan ja ponnistuksen perästä syntyi nuoren teosofin aivoissa, saattaa edes joitakin toisia „Salaisen Opin” lukijoita auttaa heidän yrityksissään luoda yhtenäistä kokonaiskuvaa kirjan sisällyksestä.

*

Viime vuonna tähän aikaan elimme kaikki toivossa saada tervehtiä Mrs. Besantia vieraaksemme kesällä. Se toivo petti, mutta ihanampaa vuosikokousta tuskin Suomen teosofit ennen olivat viettäneet. Tänä vuonna mielet eivät ole odotuksesta kiihtyneet. Kuitenkin on mahdollista, että Mrs. Besant saapuu Suomeen tänä vuonna; meillä on hänen lupauksensa, jos hän vain pääsee matkustamaan Intiasta. Jos onni on hänelle suotuisa, jättää hän Intian maaliskuussa ja saapuu Eurooppaan huhtikuussa. Vuosikokous meillä sitten on ehkä juhannuksen aikana taas ja sen yhteydessä kesäkurssit.

Maaliskuu, s. 97-102

Toukokuun 12 p:nä 1852 Snellman lausui Castrénin haudalla m. m. seuraavat sanat:

„Kaitselmuksen johdatukset ovat tutkimattomat. Jumalan teitä ihmiskunnan ja kansojen kanssa ei mikään ihmisviisaus ennakoita saata tutkia. Mutta jos suomalainen mies sielunsa sisimmällä antautuu työhön isänmaansa kielen ja kirjallisuuden, suomalaisen kansan tulevaisuuden puolesta yleensä, minkä varmuuden tästä tulevaisuudesta antaa hänelle menneisyyden tarkastelu, nykyisyyden näkeminen? Kuka elää, joka rinnassaan kantaa lujan tietoisuuden, kuolemassakin varman uskon, että tämä aika on tuleva? Semmoinen usko olisi jo enemmän kuin toivo – se olisi todistus. Myöntävä vastaus olisi onni. Vaan pelkään, ettei kukaan vastaa – ei kukaan.

„Eikö sitten tämä usko voinut löytyä hänessä, tuossa sydämessä, jonka rakkaus oli niin voimakas? Ei, suomalainen synnyinmaa! Jaloimmat poikasi kulkevat surun painamina, katse maahan luotuna, ja kun heidät poveesi kätketään, on vain haljennut sydän, joka jo ennestään oli murtunut” (Joukahainen V, 1864).

Juhana Vilhelm Snellmanin sanat ovat merkille pantavia, koska ovat profetallisia kielteisessä merkityksessä. Jalo tieteen sankari M. A. Castrén oli tosiaan mukana vain synnytytystuskissa, mutta Snellman itse sai jo myöhemmin elämässään aavistaa, että Suomenkin kansalla saattoi olla edessään tulevaisuus. Ja meistä, jotka elämme uuden vuosisadan aamusarastuksessa, moni jo tuntee tuota horjumatonta uskoa, jota Snellman kaihomielin kaipasi. Me uskomme, etteivät kansamme suurimmat sankarit viime vuosisadalla, Castrénit, Snellmanit, Lönnrotit, Europaeukset, Kivet, Runebergit, Topeliukset, Mechelininit ynnä monet muut, turhaan eläneet, rakastaneet, ponnistaneet. Heidän sydänverensä kostuttamana on maamme vielä kasvava kukoistavan kulttuurin.

Kullakin ajalla on omat tehtävänsä. Viime vuosisadan suuri herätystyö teki Suomen kansan tietoiseksi omasta kansallisuudestaan. Kahdeskymmenes vuosisata on tekevä Suomen kansan tietoiseksi kansallisesta tehtävästään. Ehkä jo kahdeskymmenes ensimmäinen on näkevä Suomen kansallisen kulttuurin täysin toteutettuna.

*

Mystiikkaa moititaan tavallisesti tieteellisissä piireissä siitä, että se on vailla tieteellisyyttä sekä menetelmissään että perusteiltaan. Niin teki äsken tohtori Rolf Lagerborg ylioppilasseurassa Prometheus pitämässään

esitelmässä aineesta: „Uudenaikainen mystikko: Henri Bergson.” Hän leimasi kuuluisan ranskalaisen filosofin täysveriseksi mystikoksi, tarkottaen sillä, että tämän filosofiassa ei ollut mitään varsinaisesti uutta: Bergson muka matki keskiajan mystikoita ja vanhan ajan platonikoita, jotka uskoivat, että totuus oli saavutettavissa kuninkaallista oikotietä pitkin. Bergsonin oikotie oli intuitsioni eli sisänäkemys, joka saattoi kehittyä elämän visioniksi eli näkemiseksi. Mutta mitä muuta tämä on, huudahti tohtori Lagerborg, kuin se hypnoosi, jolle vanhat hindulaiset perustivat jumalvaipumuksensa? Intuitsioni ei voi koskaan tulla totuuden tietämisen organiksi eli välineeksi. Se vain kääntää huomiomme pois tästä maailmasta ja johtaa mystiikkaan, joka ei anna meille voitonvarmuutta vaan voimattomuuden. Intuitsioni niin muodoin ei kuulu ajatteluun, vaan runouteen . . .

Luulen kaikkien asiaatuntevien teosofein olevan yhtä mieltä tohtori Lagerborgin kanssa siitä, että ranskalainen filosofi Henri Bergson ajattelussaan lähenee mystiikkaa, niin että häntä syystä voidaan kutsua nykyaikaiseksi mystikoksi, joka nykyaikaiselle järkiajattelulle tekee ymmärrettäväksi joukon vanhoja mystillisiä periaatteita. Ja näistä tärkein on tietysti oppi totuuden saavuttamisen mahdollisuudesta. Mutta aivan toista mieltä kuin tohtori L. lienevät teosofit mystiikan ja jumalviisauden tieteellisestä arvosta ja pätevyydestä yleensä.

Huonon palveluksen teosofialle ja mystiikalle tekevät tosin ne teosofit, jotka – kuten Eugène Lévy äsken julkaisemassaan ja muuten ansiokkaassa kirjassa „Rudolf Steiners Weltanschauung und ihre Gegner” (R. S:n maailmankatsomus ja sen vastustajat) – väittävät, että vasta tohtori Steiner Saksassa on työllään tuonut tieteellisyyden periaatteet mystiikan tähän saakka järjestämättömään maailmaan. Vaikken suinkaan tahdo vähentää tohtori Steinerin työn arvoa, panen jyrkän vastalauseeni tämmöistä lapsellista ihailua ja teosofista tietämättömyyttä osottavaa väitettä vastaan. Olemmehan alusta saakka oppineet teosofialta, että todellinen salatiede ja mystiikka ei ole mitään pilventakaista haaveilua, vaan tieteellisen vankkaa ja askel askelelta tarkoin määriteltyä kulkua totuuden täydellistä tietoa kohti. Ei kenenkään teosofin pitäisi esittää yhtäkään elävää tai kuollutta tietäjää semmoiseksi, joka ensimmäisenä muka on tehnyt mystiikan tieteelliseksi. Mystiikka merkityksessä tiedon tie, on ollut tieteellinen niin kauan kuin todellisia mystikoita eli tietäjiä on ollut. Ja koska Salainen Veljeskunta tällä tähdellä ei ole itseään perustanut, vaan koska sen ovat

alkuaan perustaneet lähettäjästä toisesta tähdestä, on siis alusta saakka ollut olemassa korkeimman tiedon edustajia. Tiedettä sanan todellisessa merkityksessä on sentähden harjoitettu tämän maan päällä vuosimiljoneja eikä vain niitä harvoja vuosisatoja, joihin nykyinen tieteellinen tutkimus on toiminut. Jokaisen teosofin pitäisi ymmärtää näitä seikkoja eikä siis erehtyä Eugéne Lévyntavalla.

Mutta tietenkään tohtori Lagerborg ja hänen hengenheimolaisensa eivät hyväksy viimeistä väitettä. He eivät usko Salaista Veljeskuntaa olevan olemassaakaan. No niin, siihen en mitään mahda. He eivät ole kokeneet sen olemassaoloa. Mutta oikeutta sitä kieltää heillä logiikan kannalta ei ole.

Kun väitämme uskavamme tiedon mestarein olemassaoloon oman kokemuksemme perusteella, he huutavat: „todistakaa, todistakaa! Me emme usko muuhun kuin aistiemme todistukseen. Sinun kokemuksesi on vain subjektiivistä harhaa, ellet voi sitä todistaa.” He eivät huomaa, kuinka löyhälle pohjalle heidän vaatimuksensa perustuu. Olisihan voitu väittää Kolumbukselle ja hänen merimiehilleen, kun he palasivat Espanjaan Amerikan löydettyään: „teidän kertomuksenne uudesta maasta ovat paljasta mielikuvitusta. Me tiedämme tieteellisten laskujemme nojalla, ettei semmoista maata ole olemassa. Millä te sen olemassaolon todistatte?” Onneksi saattoi Kolumbus Ferdinandin ja Isabellan hämmästyneelle hoville esittää muutamia indiaaneja, jotka hän oli mukanaan tuonut löytöretkeltään. Niiden olemassaoloa ei saattanut kieltää – olivathan tuossa silmien edessä, – ja niin sen ajan kirjanoppineet tukkivat suunsa ja arvelivat itsekseen kuka mitään, jokainen järkensä jälkeen. Mutta jos ei Kolumbuksella olisi ollut noita indiaaneja, – mitähän silloin kirjanoppineet olisivat sanoneet ja tehneet?

Eivätkö nyt epäilijät ja materialistit huomaa, että kaikkien aikain mystikot ovat aivan samassa asemassa kuin Kolumbus ja hänen merimiehensä? He – mystikot – ovat nähneet uuden maan. He kuvaavat sen luontoa, sen asujaimia sen olosuhteita. Monet heistä ovat tuoneet epäamättömiä todistuskappaleita mukanaan löytämästään uudesta maasta.

Myönsihän kriitikkojen kriitikko, Immanuel Kant, ettei saattanut epäillä Svedenborgin muutamien näkyjen todellisuutta! Ja koska jo yksi ainoa indiaani todistaa Amerikan olemassaolon, eikö samaten yksi ainoa epäamätön yliaistillinen kokemus todista yliaistillisen maailman todellisuutta? Mutta näitä yliaistillisiä todistuskappaleita on tuhansittain!

Moni, moni „arki-ihminen” on ainakin kerran elämässään ollut kosketuksessa yliaistillisen maailman kanssa. Salatieteilijät ja mystikot ovat jatkuvassa yhteydessä sen maailman kanssa. Kuinka kirjanoppineet rohkenevat kieltää näitä tosiasioita? Eivätkö huomaa sen tapahtuvan kaiken logiikan kustannuksella? Eivätkö älyä, etteivät sillä paljasta muuta kuin oman tietämättömyytensä?

Tietäjät ja mystikot eivät yritäkään todistaa. He tietävät, ettei totuutta oikeastaan voi todistaa. Millä esim. auringon valo todistetaan? Se todistaa itse oman olemassaolonsa. Ihmiselle, joka aina on asunut pimeässä luolassa, voi auringonvalosta kertoa, mutta hän saattaa sokeudessaan epäillä kertomusta haaveeksi, ennenkuin itse astuu ulos päivän valoon ja – näkee.

Ihminen on luonnostaan sokea. Mystikko yksin näkee.
Kenen puolella on epätieteellisyys?

*

Parastaikaa tapahtuu Teosofisessa Seurassa presidentinvaali. Mrs. Besantin toiminta-aika loppuu näet heinäkuun 6 p:nä tänä vuonna, jolloin uuden vaalin tulokset julaistaan. Ei tarvitse olla profeetta voidakseen ennustaa, että Mrs. Besant tulee uudelleen valituksi. Seuran Pääneuvosto, johon m. m. ylisihteerit kuuluvat, on nimittänyt hänet presidenttiehdokkaaksi. Mrs. Besant on sen johdosta lähettänyt seuraavan kirjelmän T. S:n jäsenille:

„Ystävät: Velvollisuuteni on esittää teille lyhyt kertomus niiden puolenseitsemättä vuoden aikana suoritetusta työstä, jotka ovat kuluneet siitä, kun te valitsitte minut presidentinvirkaan v. 1907.”

„Ensin aineellisesta edistyksestä. Kun virka-aikani alkoi, meillä oli 11 kansallista seuraa, 567 looshia ja 14,863 toimivaa jäsentä; nyt kun se on loppumassa, meillä on 23 kansallista seuraa, 952 looshia ja 22,744 toimivaa jäsentä. Päämajamme tulot olivat v. 1907 18,715 rupiita,¹⁾ v. 1913 68,331 rupiita. V. 1908 luovuimme päämajalle sisäänkirjotusmaksuista tulleesta 25 prosentin osuudesta ja vähensimme vuosiveron 8 penny'ksi.²⁾ Tulojen

1) 1 rupii=Smk 2:38.

2) penny on noin 10 Suomen penniä.

suuri lisääntyminen on tapahtunut tästä uhrauksesta huolimatta. V. 1907 meillä oli maata Adyarissa 27 acre'a,³⁾ v. 1913 273 acre'a. Päämajan omaisuuden kokonaisarvo oli v. 1907 227,760 rupiita ja v. 1913 696,998 rupiita. Ootacamundissa on ostettu maatila, johon kuuluu toista sataa acre'a hyvää maata ja suuri bungalow. Päämajan tiluksilla on tehty suunnattoman paljon istutustöitä ja rakennettu sähkölaitos, höyrypesulaitos, leipomo ja meijeri. Hyvästi toimiva kirjapaino luovutetaan T. S:lle, kun se vapautuu veloista. Kustannusliike on nyt hyvin suuri. Päämaja sai v. 1913 vuokrina, korkoina ja puutarhatuotteissa 25,431 rupiita.

„Kaikesta tästä en minä personallisesti ansaitse mitään kiitosta. Minulla on vain se hyvä onni, että saan olla välineenä, jonka kautta vedetään yhteen ja pidetään koossa T. S:aan liittyvät valitut sielut.

„Ainoat tapaukset, jolloin jäseniä huomattava määrä on eronnut, olivat aivan alussa brittiläisessä osastossa, jonka jäsenistä noin 500 heti alussa ei hyväksynyt minun valitsemistani, ja saksalaisessa osastossa, jossa tapahtui seuraavaa, niinkuin vuoden 1913 presidenttipuheessani olen kertonut (seuraa lyhyt kertomus viimevuotisesta erosta).

„Joka maassa teosofia leviää, ja jäsenten tarmo, yhteishenki ja hyvä työ puhuu omasta puolestaan. Se, että saan olla tämän inspiratsioonin tiehyenä, on minulla paljon suurempi arvoinen asia kuin mikään muu.

„Te tiedätte kaikki, mitä hyökkäyksiä minua vastaan on tehty. Nyt on teidän lausuttava tuomionne.

„Te tiedätte, että yhä en hyväksy neuvoa, jonka Mr. Leadbeater vuosien 1900-1904 kuluessa antoi kolmelle pojalle, ja olen ottanut häneltä lupauksen – jonka hän on rehellisesti pitänyt – että hän ei sitä koskaan enää toista. Ja samalla kuitenkin kunnioitan häntä ihmisenä ja olen kiitollinen hänen suunnattomista palveluksistaan T. S:lle enkä tule muuttamaan kantaani häneen nykyisten mitä ansaitsemattominten hyökkäysten vaikutuksesta. Toivoisin, että hänen parhaajansa koettaisivat noudattaa hänen puhdasta elämäänsä ja rajatonta ihmisrakkauttaan.

„Jos tahdotte, että poistun, jatkan työtäni T. S:n puolesta presidentinviran ulkopuolella. Jos tahdotte, että pysyn virassa, otan yhtä mielelläni vastaan päätöksenne ja jatkan työtäni presidentinvirassa. Jos tiedätte ketään, miestä tai naista, joka luullaksenne palvelee teitä paremmin

³⁾ 1 acre=0,405 hehtaaria.

kuin minä voin, silloin pyydän: hyljätäkää minut ja pidättäkää itsellenne mahdollisuus tehdä parempi valinta. Siinä tapauksessa minä tahdon parhaani mukaan auttaa uutta ehdokasta. Voitte löytää monta, jotka herättävät vähemmän vastustusta, kuin mitä minua kohtaan osotetaan, mutta ette voi löytää ketään, joka enemmän rakastaa Teosofista Seuraa.

„Johtakoot mestarit teitä oikeaan päätökseen ja lähetäkööt meille kaikille rauhan siunauksen.

Annie Besant,
Teosofisen Seuran presidentti.”

*

Kesäkurssien ohjelma tänä vuonna taitaa tulla entistään rikkaammaksi ja monipuolisemmaksi. Esitelmistä tiedän jo mainita rouva Tyyne Vuorenjuuren esitelmät aineista „Suuria naisia” ja „Taideteosten ymmärtäminen”; V. H. V. on luvannut puhua kansan eepoksista, kosketellen tällä kertaa intialaista Mahaabhaarataa ja Raamaajaanaa, babylonialaista Gilgamesch’ia, Homeroksen ja Ossianin lauluja. Kesäkurssiin voivat ottaa osaa Teosofisen Seuran jäsenet ja meille tunnetut ei-jäsenet. Kokemus on osottanut, että teosofiseen ajatteluun perehtymättömät eivät kestä kurssien älyllisiä ponnistuksia.

Huhtikuu, s. 149-152

Kuningas- ja aateliskruunut ja -vaakunat ovat, niinkuin tiedämme, vertauskuvia kantajainsa korkeammasta yhteiskunnallisesta arvoasteesta. On olemassa kokonainen tiede, heraldikka, joka tutkii näiden vervauskuvain syntyä ja merkitystä. Kuten yleensä on laita inhimillisten vertauskuvain, on näidenkin symbolein syntyperä oikeastaan okkultista laatua, ja niiden tarkoituksena on alkuaan ollut kuvata ominaisuuksia kantajain, fyysillisille silmille näkymättömissä, käyttövälineissä. Kruunun tarkoituksena oli kuvata sielullista valokehää ihmisen pään ympärillä ja vaakunan jalointa ominaisuutta hänen tunneruumiissaan. Jokainen selvänäkijä nimittäin tietää, että ihmisen pään ympärillä alkaa loistaa, sitä myöten kun hän älyllisesti ja henkisesti kehittyy, ja myöskin että tunneruumiin ominaisuuksia kuten jaloutta, urhoollisuutta, puhtautta j. n. e. kuvaavat astralisesti erilaiset luonnosta, varsinkin eläinkunnasta, otetut muodot. Jos tahtoisimme teosofisina salatieteilijöinä tarkemmin määritellä

loistokehää pään ympärillä, voisimme sanoa, että se *gloria*, joka inspiratsionin hetkenä loistaa puhdistuksen tiellä kulkijan pään ympäri, saavuttaa pysyväisen aurinkomaisen muodon ja hohteen, kun adepti-ihminen kulkee neljännen ja viidennen vihkimyksen välisellä tiellä, ja toiselta puolen, että se suurenmoinen ja valtavan loistoinen kuningaskruunu, joka Mestarin päätä koristaa, myös yksinkertaisempaan, mutta yhä kauniimmaksi kehittyvänä aateliskruununa loistaa vihityn opetuslapsen ohimoilla. Todellinen jalosukuisuus on täten sielullista laatua, ja jokainen ihminen on syntyperältään kuninkaanpoika, joka kerran itse tulee kuninkaaksi, kun hän nousee niitä portaita, jotka valtaistuimelle vievät.

*

Valtakuntien ja maiden vaakunat ovat myös vertauskuvia. Kilvessä oleva kruunu kuvaa sitä jumalallista haltiaolentoa, joka näkymättömästä maailmasta käsin johtaa kansan kohtaloita ja kehitystä. Vaakunassa oleva leijonan, kotkan, liljan tai muu kuva symbolisoi niitä taivaallisia sotajoukkoja, jotka ympäröivät kansallisdeevaa ja saavat värityksensä kansallisesta aurasta. Tietysti nämä vaakunat samoin kuin aateliskilvet saattavat olla huonosti valittuja, kun valinta ei ole okkultisella tavalla tapahtunut.

Mitä nyt erityisesti Suomen vaakunaan tulee, on sen valinnassa mielestäni tapahtunut erehdys. Suomen vaakunassa on leijona herttuakruunu päässä. Kruunusta en väitä mitään, mutta leijona ei ole paikallaan. Minun silmilleni ei ainakaan Suomen kansallishaltia joukkoineen ole näyttäytynyt leijonan muodossa. Jos siitä kuvan tahtoisin antaa, olisi se pikemmin seuraava:

Päivä on valkenemassa, ja etäällä, auringonnousun puolelta, kuuluu suurten siipien hiljainen suhina. Auringon noustessa kohoaa mahtava kotka taivaanrannalle. Levitetyn, kirjavin siivin se lähenee. Jo voimme erottaa kultakruunuisen haltian, joka seisoo kotka päässä ja ohjaa sen lentoa. Jo voimme erottaa, kuinka linnun hohtavat siivet ovat muodostetut lukemattomista taivaallisista olennoista, jotka deevan käskyjä totellen liikkuvat järjestyneissä ryhmissä. On aivankuin kansallishaltia itse toisi auringon mukanaan ja kuin hänen joukkonsa sointuvassa matalaäänisessä hymnissä laulaisi päivän vuoresta esille.

*

Tämän näkemykseni johdosta sanoin äsken eräälle ystävälleni:

– Suomen vaakunassa pitäisi olla kotka eikä leijona.

Ystäväni vaikenä hetken ja kysyi sitten hämmästynyt sävy äänessään:

– Semmoisen muotoisenako meidän kansallishaltia on sinulle näkynyt?

Kun vastasin myöntävästi, hän jatkoi:

– Tämä on sangen merkillistä, sillä oletko tullut ajatelleeksi sitä tosiseikkaa, että kotka eli kokko esiintyy Kalevalassa pyhänä lintuna, joka kerran Väinämöisenkin hädästä pelasti, ja että vanhat suomalaiset viettivät kesäjuhlaa kotkan eli kokon kunniaksi?

En ollut tullut tätä ajatelleeksi, mutta nyt minuakin hämmästytti tämä yhtäpitävyisyys, ja sanoin:

– Muuten minusta aivan aatteellisestikin kotka on Suomen kansan symboli eikä leijona. Suomen kansa ei ole vallottajakansa, joka fyysisessä maailmassa kuninkaana hallitsisi. Sen tehtävä on kotkan tavalla nousta henkensä lennossa totuuden aurinkoa kohti ja hallita näkyväisessä maailmassa henkisen kulttuurin valtikalla.

*

Kuulin äskettäin niin mieltäkiinnittävästä suunnitelmasta kirjallisen ja taiteellisen kulttuurityön edistämiseksi, etten malta olla siitä kertomatta Tietäjän lukijoille. Tunnettu tosiasia on, että tämä työ vielä paljon kärsii aineellisten varojen puutetta. Onhan olemassa stipendiraastoja, Nobel- ja valtiopalkintoja, joilla avustetaan kirjallisen ja taiteellisen työn tekijöitä, mutta lukuunottamatta sitä, että tällaiset avustukset useinkin tulevat semmoisten osaksi, jotka jo muutenkin aineellisesti toimeentulevat, ovat ne siksi pieniä, etteivät aineellisista huolista riittäisi vapauttamaan kirjailijoita ja taiteilijoita, joiden ponnistuksista ja työstä kulttuurin edistys riippuu. Muistan omasta kokemuksestani, kuinka usein ajattelin nuorena:

– Miksi ei kansa huolehdi kirjailijoiden ja taiteilijoiden toimeentulosta? Tieteenharjottajista pidetään jo melkoista huolta, ja n. k. virkamiesten toimeentulo on sangen hyvästi taattu, mutta ne henkilöt, jotka useinkin ovat kansan nerokkaimpia yksilöitä, ovat jätetyt kerrassaan orvonasemaan. Miksi uskotaan ja luotetaan nuoriin silloin, kun he

valitsevat virkauran tai yleisesti hyväksytyyn tieteellisen elämäntehtävän? Miksi ei nuoriin uskota ja luoteta silloin, kun he nerosta säkenöiden lähtevät uudelle uralle antautuen taiteellisesti tai kirjallisesti luovaan toimintaan? Miksikä kaikista rohkeimpia ja etevimpiä enemmän epäillään? Onhan totta, että nero aina löytää tiensä maailmassa ja voittaa vaikeimmatkin vastukset. Mutta tämä vain todistaa neron voiman, ahkeruuden ja kärsivällisyyden. On hyvin mahdollista, että ihmiskunnan suuret nerot olisivat vielä enemmän aikaansaaneet, jollei heidän olisi tarvinnut kuluttaa nuoruuden parhaita voimia aineellisissa puutteissa ja vastoinikäymisissä.

Kuulin nyt kuten sanottu suunnitelmasta, joka velvottaisi meitä uskomaan nuoriin. Suunnitelman keksijä on eräs taidemaalariimme, ja on se lyhykäisessä yksinkertaisuudessaan seuraava. Perustetaan rahasto, aluksi esim. 2 miljonan suuruinen. Rahaston voisi perustaa yksityinen mesenatti, tai voitaisiin se koota yleisillä keräyksillä. Rahastoa hoitaisi kansalliskomitea, jonka jäsenet olisivat luottamusta nauttivia, kirjallisuutta ja taiteita harrastavia tai harjottavia kansalaisia. Pääomaa ei liikutettaisi, korkoja yksin käytettäisiin. 5 % mukaan tekisivät 2 miljonan korot vuodessa 100,000 mk. Joka vuosi annettaisiin tämä summa, 100,000 mk., taiteilija- tai kirjailija-alulle, joka kuitenkin ei saisi käyttää itse pääomaa, vaan ainoastaan korot. Avustus myönnettäisiin ensin esim. 5 vuodeksi. Nuori kirjailija tai taiteilija nauttisi täten 5 vuoden aikana viiden tai kuuden tuhannen markan vuositulot. Tämän ajan kuluessa hän jo ehtisi näyttää, mihin hän kykenee ja onko hänestä tulevaisuuden toivoa. Määräajan kuluttua hänelle voitaisiin määrätä sama avustus edelleen, jos katsottaisiin hänen sitä ansainneen. Jos häneen kiinnitetyt toiveet olisivat pettäneet, siirrettäisiin avustus toiselle. Alkuperäisestä rahastosta tulisi täten vuosittain uusi aatteellinen työntekijä avustetuksi, ja vuositulot itsekullakin olisivat siksi suuret, että huoletta toimeentulisivat nykyisissä yhteiskunnissa, vieläpä voisivat uhrata varoja oppimiseen, matkustamiseen j. n. e.

Tämmöinen on suunnitelma, ja se on mielestäni siksi hyvä, ettei sen pitäisi jäädä vain suunnitelmaksi. Kannattaisi siitä tulla tosi.

*

Muhamettilaisen Bahai-liikkeen kuuluisa johtaja, suurisieluinen Abdul Baha, lausuu yksityiskirjeessä Skotlannin T. S:n ylisihteerille Mr. Graham

Polelle, seuraavat sydämelliset sanat Mrs. Annie Besantista, jotka tähän lainaan aikakauskirjasta *Theosophy in Scotland*:

„. . . Tahdon sanoa, että Mrs. Besantin ihanne on totisesti hyvin korkea. Hän tekee uutterasti ja rohkeasti työtä, ja hänen suurin toivonsa on palvella koko ihmiskuntaa ja olla välineenä, jonka avulla ystävyys ja rakkaus voi syntyä maailman kaikkein yhteiskuntien välille. Aina rukoilen hänen puolestaan, että Valtakunnan vahvistava voima hänet ympäröisi ja hän voisi kylvää palveluksen siemeniä puhtaaseen hedelmälliseen maahan, että hän saisi korjata monta, monta satoa, että taivaallinen siunaus tulisi hänen osakseen, että Pyhästä Hengestä lähtenyt vaikutus toteutuisi ja ikuiset tulokset kruunaisivat hänen palveluksensa, vaivansa ja vaikeutensa. Tätä, minkä olen sanonut, toivon hänelle.”

*

Mrs. Besant saapuu Intiasta Eurooppaan toukokuun alussa, mutta valitettavasti kyllä ei ehdi kauan viipymään Europassa. Hänen täytyy olla kotona Intiassa ennen heinäkuun 13 päivää, joten hänen käynnistään Suomessa ei tälläkään kertaa mitään voi tulla.

Touko- ja kesäkuu, s. 197-202

Kesä on kynnyksellä. Taas lähestyvät suurin askelin Seuramme vuosikokous ja tavanmukaiset teosofiset kesäkurssit. Vuosikokous pidetään, kuten viime vuonna, juhannuksena ja käsittää tällä kertaa neljä päivää. Sunnuntaina 21 p:nä alkaa virallinen kokous jatkuen tiistaina. Maanantaina ja tiistaina keskustellaan yhteisesti erilaisista käytännöllisistä y.m. teosofisista kysymyksistä. Sunnuntai-iltana on juhlanäytäntö, jossa esitetään Maeterlinckin 3-näytöksinen mystillinen draama *Beatrice*. Keskiviikkona, juhannuspäivänä, on aamupäivä omistettu Teosofisen Seuran vuosijuhlalle, ja illalla on Idän Tähdän juhla kokous. Ohjelma molemmissa näissä kokouksissa on suunniteltu mahdollisimman eheäksi sekä taiteellisesti että teosofisesti. Ystävät ovat tilaisuudessa olemaan mukana näytännössä ja juhlissa, mutta muihin kokouksiin ottavat ainoastaan Seuran jäsenet osaa. Toivottavasti osanotto tähän mieltäkiinnostavaan kokoukseen tulee ainakin yhtä vilkkaaksi kuin viime kesänä, vaikei meille nytkään ole suotu ilo nähdä Mrs. Besantia keskuudessamme.

Heti vuosikokouksen perästä alkavat kesäkurssit. Niihinkin toivon oikein runsasta osanottoa. Mainitsin jo maaliskuun Tietäjässä rva Vuorenjuuren ja V. H. V:n esitelmistä. Nyt voin lisätä, että opettajatartti Helmi Jalovaara tulee pitämään kaksi esitelmää aineesta *Kasvatuskysymys ja teosofia* tehden pari käytännöllistä ehdotusta kasvattajille ja opettajille. Nti J. sai sysäyksen viime vuoden kesäkurssissa ja esiintuo nyt tulokset talvisista kokeiluistaan ja mietiskelyistään. Omasta puolestani tulen koskettelemaan kasvatus- ja itsekasvatusproblemeja mystilliseltä kannalta. Puhun nimittäin niistä kehityslinjoista, joita pitkin inhimillistä sielua ammoisista ajoista saakka on erilaisissa vihkimyskouluissa kasvatettu. Luon silmäyksen vanhan ajan mysterioihin, kalevalaiseen ja kristilliseen järjestelmään.

Ilmottautumisesta kesäkurssisiin puhutaan toisessa paikassa tätä lehteä.

*

Viime kuluneina seitsemänä vuotena on teosofisissa piireissä sekä Leadbeater- että Steiner-asiain johdosta pohdittu siveellisten elämänlakien suhdetta okkultiseen tietoon. Pinnaltakatsoen tuntuu, ikäänkuin antroposofit olisivat voimakkaasti puoltaneet käytännöllisen salatieteen riippuvaisuutta eettillisistä periaatteista ja ikäänkuin Mrs. Besant ja Mr. Leadbeater olisivat edustaneet jonkinmoista päinvastaista kantaa. Tuntuu toisin sanoen, ikäänkuin antroposofit opettaisivat näin: „Sinä et voi hankkia mitään tietoa okkultisista maailmoista, ellet täytyä ankarimpia siveellisiä vaatimuksia käytännöllisen elämän suhteen.” Toiselta taholta tuntuu, ikäänkuin opetettaisiin näin: „Salatieteellisten tietojen hankinta ei ole ehdottomasti riippuvainen siveellisistä toteuttamuksista.” Näin tuntuu, kuten sanottu, pinnalta katsoen, sillä en luule, että kummankaan puolen kanta on näin jyrkkä, eikä se todellisuutta silmälläpitäen voisikaan sitä olla. Tämän kysymyksen ratkaisu riippuukin siitä, minkä merkityksen antaa sanalle okkultinen eli salatieteellinen.

Kun tätä sanaa käytetään ylimalkaisesti, tarkotetaan sillä näet kahta seikkaa, joiden välillä on tehtävä tarkka ero teknillisesti. Okkultinen eli salattu on sekä se maailma, jota toisella nimellä kutsutaan psyykilliseksi eli sielulliseksi eli henkimaailmaksi että myös se maailma, jota usein ja syystä nimitetään varsinaiseksi henkiseksi eli hengen maailmaksi. Ihminen tavallisessa inhimillisessä tajunnassaan elää n. k. kolminaismaailmassa,

joka käsittää fyysillis-eetterisen ja astralis-mentalisen tason. Fyysillinen taso on varsinainen ruumiillinen maailma. Eetteris-astralis-mentalinen on psyykillinen eli n. k. henkimaailma. Ihmishenki eli ihmisen korkeampi minä on kotoisin korkeammasta maailmasta ja elää niillä tasoilla, joiden sanotaan olevan yläpuolella mentalista tasoa, siis kausalisella eli muotoa puuttuvalla mentalitasolla, buddhisella ja nirvaanisella tasolla. Tämä kausalis-buddhis-nirvaaninen maailma on siis varsinainen henkinen eli hengen maailma. Tavallisen ihmisen päivätajunta toimii ainoastaan fyysillisessä maailmassa. Kaikki muut tasot ovat häneltä salatut ja siis hänen tajunnalleen okkultisia, mutta ero on suuri psyykillis-okkultisen ja henkis-okkultisen tiedon hankinnan välillä. Psyykilliselle tasolle ihminen voi pyrkiä ilman sanottavaa siveellistä valmistusta. Mutta hengen maailman portti on suljettu niiltä, jotka eivät ole siveellisesti valmistuneet.

Ihmisen astralis-mentalinen käyttöväline on hänen tajuntaansa jokseenkin samanlaisessa suhteessa kuin fyysiset aistit. Tietomme fyysisestä maailmasta perustuu fyysillisten aistiemme ja järkemme toimintaan. Tieteellinen työ ei ole riippuvainen siveellisistä näkökohdista. Paljon havaintoja tehdään vivisektioni-pöydän ääressä. Samaten voidaan havaintoja tehdä esim. astralitasolla, kun astraliaistit heräävät toimintaan tai kun tiedemiehemme oppivat poistumaan fyysisestä ruumiistaan astrali- tai eetteriruumiissaan. Epäilemättä lähenemmekin aikaa, jolloin nämä psyykilliset kyvyt alkavat ihmisissä yleensä herätä. Toisiseikat psyykillisessä maailmassa ovat sitä laatua, että ne eivät sinään ole ristiriidassa ihmisen puhdistamattoman personallisuuden kanssa. Aivan toinen on laita henkisen maailman. Ei koskaan tutkija voi nousta siihen paljaan uteliaisuuden ja tiedonhalun kannustamana. Ainoastaan se ihminen, joka yhtyen korkeampaan minäänsä kulkee ahtaan portin läpi, voi avata silmänsä henkisen maailman kauneuksille. Okkultisia tietoja tästä maailmasta ei voi saavuttaa muu kuin se, joka pitkällisen ja voimakkaan siveellisen ponnistuksen kautta on puhdistanut personallisuutensa.

On siis oikein sanoa, että okkultinen tieto on riippuvainen siveellisyydestä, kun okkultisella tiedolla tarkotetaan tietoa hengen maailmasta. Mutta on myös oikein sanoa, että okkultinen tieto on riippumaton siveellisistä saavutuksista, kun okkultisella tiedolla tarkotetaan tietoa psyykillisestä henkimaailmasta.

Tahdon kuitenkin edelliseen lisätä, että on olemassa vielä toinen, subjektiivinen kanta, joka ei anna arvoa semmoiselle tiedolle, joka on hankittu vain aistimien ja järjen avulla. Tämä on äärimmäinen siveellinen

kanta, ankara arvosteluissaan ja tuomioissaan. Tämän kannan mukaan ei ole mitään arvoa tiedolla, joka on saavutettu esim. eläimiä räähkäämällä. Saman kannan mukaan ei ole arvoa semmoisilla astralisilla tiedoilla esim., joita on hankkinut siveellisesti puhdistumaton ihminen. Tämä kanta, jota ehkä voisimme kutsua uskonnolliseksi, katselee yleensä elämän kaikkia ilmiöitä korkeamman tajunnan valossa. Auktoriteteja tiedon alalla ovat tämän uskonnollisen kannan mukaisesti oikeastaan vain Mestarit. Ja Mestarin silmä näkee fyysillisen maailman toisessa valossa kuin tieteellinen luonnontutkija. Se katselee niinkään astralista maailmaa toisella tavalla kuin astralinen salatieteilijä.

Teosofeina tietysti myönnämme, että tämä viimeinen näkökanta on korkein, vaikka sitä luonnollisista syistä usein on mahdoton toteuttaa käytännössä, kun ei aina ole saatavissa Mestarien lausuntoa joka asiasta. Ihmiskunta on saanut tehtäväkseen kulkea näennäisesti yksin eteenpäin kehityksen tiellä, ja sentähden on myös epäviisasta kieltää arvoa inhimillisiltä saavutuksilta.

*

Viime marraskuun Tietäjään lainasin pari otetta erään Teosofisen Seuramme jäsenen nti Å:n kirjeistä, joissa hän kertoi alottamastaan työstä suomalaisten merimiesten keskuudessa Hullissa. Tämä innokas ja uhrautuvainen auttajasielu on keskeyttämättä jatkanut työtään vastuksista ja vaikeuksista huolimatta, ja viime kuussa hänellä oli ilo merkitä muistikirjaansa ensimmäinen näkyväinen elonkorjuu uudella työvainiolla. Silloin perustettiin „Merimiesten ajattelijaliiga” niminen vapaa yhdistys, jonka tarkoituksena on herättää merimiehiä ajattelemaan elämän kysymystä ja tehdä heidät osallisiksi teosofisen maailmankatsomuksen siunauksista. Nti Åhman on uuden liiton sihteeri ja on lähettänyt pienen selostuksen liigan toiminnasta Tietäjälle. Julkaisen hänen kirjoituksensa erikseen toisessa paikassa ja yhdyn kaikesta sydämestäni hänen toivomukseensa, että Hullin liiga saisi seuraajia toisissakin merikaupungeissa ja että työ merimiesten kesken vetäisi yleensä huomiota puoleensa teosofisessa maailmassa.

*

Koska meidän aikanamme vielä on materialistisia ihmisiä, jotka eivät usko henkimaailman eikä yliaistillisten voimien ja kykyjen olemassaoloa, suorittavat tärkeän tieteellisen työn semmoiset seurat ja henkilöt, jotka kokoavat mahdollisimman hyvin todistettuja kertomuksia tapahtumista ja ilmiöistä, joita ei materialistisella tavalla käy selittäminen. Kerronpa tässä erään profetallisen unen, josta vastikään kuulin.

Huhtik. 21 p:n yönä näki rva O. K. Helsingissä unta, että eräs tunnettu lääkäri ja kirurgi, toht. S., tuli hänen luokseen ja iloisesti sanoi: „No, nyt minä tulen ottamaan teiltä pois tuon umpisuolenlisäkkeen!” Uni oli niin realistinen ja selväpiirteinen, että rouva K., joka oli aivan terve, päivällä kertoi sen kahdelle tuttavalleen, koska hän tiesi, että ainakin toinen näistä ymmärsi vähän „yliluonnollisia”. „Mitähän tällainen uni merkitsee, vai merkitseekö se mitään”, hän kysyi. Ystävät katsoivat velvollisuudekseen lohduttaa häntä, ettei semmoinen uni mitään merkinnyt, ja toinen lisäsi tavallisella ruotsalaisella sanankäanteellä: „Drömmar som strömmar”. Maanantaina huhtik. 27 p:nä minä satuin näkemään rva O. K:n vieraisa, eikä hän silloin vielä tiennyt itseään sairaaksi. Samana iltana hän äkkiä kovasti sairastui umpisuolentulehdukseen, ja hänen lääkäriinsä, joka ei ollut operööri, kutsui avukseen toht. S:n. Tiistain yönä, täsmälleen viikko unen jälkeen, leikattiin rva O. K:n umpisuolenlisäke.

Jos tahdomme olla perin tieteellisiä selittäessämme tällaisen profetallisen unen, meidän ei tietenkään ole tarvis vedota henkimaailmaan. Onhan luonnollista, että tauti on asunut ruumiissa jonkun aikaa ennen puhkeamista, vaikkei päivätajunta siitä ole tiennyt. Mutta uni selvästi todistaa, että ihmisessä piilee alitajunta, joka voi toimia ruumiin nukkuessa, vieläpä ottaa vastaan vaikutelmia ruumiilta herkällä tarkkuudella, johon ei päivätajunta kykene. Tämän selitystavan mukaan rva O. K:n alitajunta sai seuraavan tiedonannon nukkuvalta ruumiilta: umpisuoli on kipeä, ja pian uhkaa tulehdus ja leikkaus. Tieteellisesti on todettu, että unitajunnalla on n. k. dramatisoiva kyky, joten kaikki yksinkertaiset ja luonnolliset tiedonannot esiintyvät sille draamallisen tapahtuman muodossa. Ei siis ole ihmettä, että tällaisessa tapauksessa tiedonanto pukeutui tunnetun lääkärin muotoon, joka ilmoitti, että leikkaus on tapahtuva. Miksi unessa esiintyvä lääkäri oli sama kuin leikkauksen suorittaja todellisessa elämässä, on kysymys, johon tarkka tieteellinen selvittely tunnettujen tekijäin avulla ei vielä löydä vastausta, vaan jonka se lukee „selittämättömien sattumien” joukkoon.”

*

Tämä Tietäjän numero myöhästyy vanhan tavan mukaan. Kuten lukijat näkevät, on kansilehdessä n:o 5-6, eikä seuraavaa kaksoisnumeroa ole odotettavissa ennenkuin elokuussa. Olin tilausilmoituksessa luvannut, että Tietäjä ilmestyy tänä vuonna kesälläkin, jos se saa 2,000 tilaajaa. Tämä ehto, joka tietysti oli ylen rohkea, ei vielä toteutunut. Syy tähän on osaksi se, että noin 500 vanhaa viime vuoden tilaajaa Suomessa on vielä jättänyt tilauksen uudistamatta ja että viime vuonna syntynyt amerikkalainen aikakauskirja *Teosofian valo* on vienyt Tietäjältä joukon vanhoja tilaajia. Saatan kuitenkin Tietäjän ystävien iloksi mainita, että Tietäjällä nyt jo on 1,641 tilaajaa, siis monta kymmentä enemmän kuin viime vuoden lopussa. Ja onhan vielä suurin osa vuotta edessämme, joten rakkaan Tietäjän tilaajamäärä ennen joulukuuta melkoisesti ehtii kasvaa. Onhan toivoa, että se mikä ei tänä kesänä toteudu toteutuu ensi kesänä. Vahva toivo ei koskaan petä, vaikka kestää, ennenkuin se toteutuu.

*

T. S:n presidentti Mrs. Annie Besant jätti Intian huhtik. 18 p:nä ja saapui Lontooseen toukok. 1:senä. Hänen julkiset sunnuntailuentonsa Lontoossa käsittelevät ainetta *Mystikka* ja jakautuvat seuraaviin alaosastoihin: *Mystikan tarkoitus ja menettely, Jumal-idea, Kristus-idea, Ihmis-idea, Selityksiä*. Koska Mrs. Besantin täytyy olla takaisin Intiassa ennen heinäk. 13 p:ää, ei hän ole tilaisuudessa käymään muualla Euroopassa tänä kesänä.

*

Teosofinen kirjakauppa ja Kustannusliike julkaisee tässä kuussa seuraavat uutuudet:

Selvänäköisyys, kirj. C. W. Leadbeater, suom. Hugo Valvanne. Hinta Smk. 2:–, sid. 3:–.

Ristin ahdas portti, kirj. Willie Angervo. Hinta Smk. 1:–, sid. 2:–.

Kristinuskoa I: Kirkonopin teosofia, kirj. Pekka Ervast. Hinta noin Smk. 1:–.

Orjat. Kertomus, kirj. V. Oksa. Hinta noin Smk. 2:–.

Juhannukseksi toivomme saavamme valmiiksi pari muuta teosta: suomennoksen G. R. S. Meadin mainiosta biografiasta *Apollonios Tyanalainen* ja toisen numeron sarjasta *Kristinuskoo: Jeesuksen salakoulu*, kirj. Pekka Ervast.

Heinä- ja elokuu, s. 255-258

Teosofiselle sydämelle on ylentävää nähdä, millä rauhallisella tyyneydellä kansamme on valmis alistumaan kohtaloonsa, kun siltä vaaditaan uhrauksia nyt puhjenneen eurooppalaisen sodan yhteydessä. Vaikkei itse sota ulottuisikaan Suomeen, on sen aiheuttama sotatila maassamme omiaan häiritsemään yksityistä ja yhteistä elämäämme monella tavalla. Kokoontumisvapaus rajottuu, liike-elämä kärsii, työn ja rahan puute astuu näyttämölle: vaikkei veremme vuotaisikaan, saamme taloudellisesti ja sielullisesti suorittaa osamme Europan kovasta karmasta. Siitä huolimatta kansamme on iloinen ja tyyni, tietäen, että mitä tapahtuneekaan, se on „sallittua”, ja sanomalehtemme puhuvat yhdellä suulla siitä arvosteleavasta maltillisuudesta, jolla meidän on otettava vastaan kaikkia huhuja, ja siitä velvollisuudesta, joka meillä on hallitustamme kohtaan.

Olemmehan odottaneet tätä kriisiä Europan historiassa. Asiain entinen tila ei saattanut jatkua. Muutoksen piti tapahtua. Ja muutos kääntää asiat paremmalle kannalle.

Elämme uuden ajan aamunkoitteessa. Synkimmän yön jälkeen koittaa päivä. Ylpeys ja itserakkaus kansoista hävitetään, mutta oikeudenjano tyydytetään. Saksan kansa tuntuu luottavan maalliseen voimaansa – kulkeekohan se suurvaltana tuhoaan kohti? Slaavilaiset kansat taas, jotka eivät historian näyttämöllä vielä ole tuoneet esille kaikkia jaloja kehittymismahdollisuuksiaan, kulkevat epäilemättä valoa ja vapautta kohti. Mutta kaikki kansat – kulkekoon heidän tiensä kunnian tai nöyryytyksen kautta – tulevat osallisiksi uuden päivän noususta.

Synnytystuskat ovat kaikilla yhtä vaikeat. Suojelkoot sentähden jumalat kaikkia lapsia ja kaikkia niitä, joissa on lapsen mieli tai jotka ovat lapsen asemassa: viattomia, puhdassydämiä, vanhoja, heikkoja, sairaita, rampoja, sokeita, eläimiä, mielenvikaisia, avuttomia, suojelkoot, suojelkoot! Ja tehköt hyvät ihmiset jumalien töitä!

Teosofinen Seura on taas tuntuvalta tavalla osottanut luottamuksensa Mrs. Besantia kohtaan. Miltei yksimielisesti on hänet valittu uudestaan presidentiksi seitsemäksi vuodeksi. Suurilla kunnianosotuksilla hänet otettiin vastaan Intiassa, kun hän palasi sinne heinäkuun alussa.

Toinenkin voitto lankesi hänen osakseen, ennenkuin hän jätti Euroopan. Alcyone-juttu, josta toista vuotta oli käyty oikeutta Intiassa, ratkaisuun aivan uudella tavalla Englannin ylioikeudessa, johon Mrs. Besant oli vedonnut, kun Madrasin oikeus tuomitsi hänet hankkimaan kasvattinsa takaisin isän luo Intinaan. Englannin lordit päättelivät, että juttua oli käyty perin väärällä tavalla Intiassa. Kysymys oli heidän mielestään nuorukaisten Krishnamurtin ja Nityanandan paraasta eikä mistään muusta. He ihmettelivät, ettei poikien omaa mieltä asiassa oltu kysytty. Kun he nyt olivat saaneet tietää, että veljillä itsellään ei ollut mitään halua palata Intiaan, vaan päinvastoin tahtoivat kaikesta sydämestään jatkaa opintojaan Englannissa, sanoivat he jyrkästi, että Mrs. Besant olisi menetellyt rikollisesti ja loukannut Englannin pyhää *habeas corpus*-lakia, jos hän väkivallalla tai muulla keinoin olisi hommannut nuorukaisia Intiaan. Mrs. Besant oli näiden korkeiden lakimiesten mielestä käyttäytynyt aivan oikein, ja he ratkaisivat asian niin, että Mrs. Besantin vastustajain oli maksettava kaikki oikeuskulungit pitkin matkaa.

Olen ihmeekseni nähnyt, että meidän sanomalehtemme eivät ole puhuneet mitään tästä asiankäännteestä, vaikka ennen niin halukkaasti seurasivat Mrs. Besantin tappioita.

*

Juhannuksena, kesäkuun 21-24 p:nä, vietettiin sangen onnistunut Suomen T. S:n seitsemäs vuosikokous. Vaikka osanotto oli hiukan pienempi kuin viime vuonna – jäseniä oli nyt läsnä 165, – oli sopusointuinen, iloinen ja toivehikas tunnelma ainakin yhtä voimakas kuin edellisessä kokouksessa. Virallinen kokous oli verrattain lyhyt, entinen ylishteeri valittiin yksimielisesti uudelleen j. n. e., mutta sitä vastoin oli pitkiä ja mieltäkiinnittäviä epävirallisia keskusteluja tärkeistä teosofisista kysymyksistä: neljästä päivästä ei jäänyt muita lomahetkiä kuin ruoka-ajat. Niinpä keskusteltiin looshityöstä ja päätettiin julkaista Tietäjässä kysymystä monipuolisesti valaiseva alustus (kts. tätä samaa numeroa). Toisena keskustelunaiheena oli vastaperustetun Blavatsky-kirjaston

laajentaminen ja käyttäminen, ja senkin keskustelun mieltäkiinnittävä Adyar-kirjastoa koskeva alustus tulee julkaistavaksi Tietäjässä. Kolmantena keskustelukysymyksenä oli oman pankin perustaminen ja sen keskustelun tuloksista teen selkoa jossain tulevassa Tietäjän numerossa. Erittäin huomattavana numerona vuosikokouksen juhlapuolen ohjelmassa oli Maurice Maeterlinckin mystillisen näytelmän „Sisar Beatricen” esittäminen. Näytelmän sisältö on itsessään ylevän kaunis, asettaen eksoteerisesti taivaallisen ja maallisen rakkauden rinnatusten ja esoteerisesti näyttäen, mikä suurenmoinen merkitys maallisella elämällä on ihmisen taivaissa elävälle korkeammalle minälle. Mutta kappaleen menestys, esitettynä Tuonenkylän temppeლისissa perin vaatimattomine näyttämöllepanoineen, oli suureksi osaksi luettava näyttelijöiden ansioksi. Päärooleissa esiintyivät tunnetut taiteilijamme ja heidän johdolla suorituivat innokkaat amatöörit erinomaisesti sivutehtävistä. Kaikissa teosofisissa katsojissa heräsi varma vakaumus siitä, ettei tämä ollut viimeinen kerta, jolloin teosofisia aatteita esitetään näyttämöllä, vaan että se päinvastoin oli lupaava alku. Vuosikokouksen koko juhlapuoli oli harvinaisen ehyt ja taiteellisesti korkealuokkainen, sen kun suorittivat etevät taitelija-teosofit. Tähän on myös luettava kerrassaan juhlallinen ja mieltäylentävä Idän Tähtien iltama, johon vuosikokous päättyi.

Kohta vuosikokouksen päätyttyä alkoivat kesäkurssit, joihin osanotto tänä vuonna niinkään oli pienempi kuin viime vuonna. Siitä huolimatta saatan pitää niitä onnistuneina, sillä jäähyväiskokouksessa miltei kaikki osanottajat kiitollisin sanoin puhuivat siitä, mitä olivat kokeneet ja oppineet. Olivatpahan kuulleetkin monenlaatuisia esitelmiä: milloin taiteen syvällisestä ymmärtämisestä, milloin intialaisten tai kreikkalaisten eeposten runollisesta mystiikasta, milloin perheestä ja kodista, milloin sielu- ja järkielämän filosofisesta erittelemisestä. Loistokohdan esitelmien pitkässä sarjassa muodostivat neiti H. J:n kaksi luentoa teosofiasta ja kasvatuksesta; varsinkin toinen, jossa puhuja toi esille kokemuksiaan lasten opettajattarena, sai liikuttavilla kuvauksillaan koululasten elämästä kaikkien kuulijain sydämet sulamaan. Molemmat nämä esitelmät julaistaan Tietäjässä, ensimmäinen tässä numerossa.

Neiti J:n esitelmien johdosta syntyi aivan kuin itsestään *Marjatan rengas*. Näkyi, että tämän liiton esihistoria jo oli kirjoitettuna näkymättömässä maailmassa, koska sen synty fyysilliseen maailmaan jokaisen mielestä tuntui aivan luonnolliselta asialta. Marjatan renkaan tarkoitus on liittää yhteen kaikki ne teosofit ja muut, jotka mietiskelyllä ja toiminnalla tahtovat

tehdä työtä Suomen tulevaisuuden puolesta. Kaikki työ käy rakkauden ja sopusoinnun, toisin sanoen „naisellisen prinsipin” merkissä. Marjatan renkaaseen sulautuu sentähden naisliittojen työ, ja Tietäjän „Naisten osasto” käy tästedes „Marjatan renkaan” nimellä. Toisessa paikassa lehteämme puhutaan enemmän renkaasta, mutta vasta jossain tulevassa numerossa tehdään tarkemmin selvää renkaan työstä ja siihen liittymisestä.

*

Teosofinen Kirjakauppa ja Kustannusliike on äskettäin julkaissut:

Kirkonopin teosofia, kirj. Pekka Ervast. Hinta Smk. 1:–, sid. 2:–.

Orjat. Kertomus, kirj. V. Oksa. Hinta Smk. 2:–.

Apollonios Tyanalainen, kirj. G. R. S. Mead, engl. suom. Hugo Valvanne. Hinta Smk. 2:25, sid. 3:25. Oppineen englantilaisen teosofin kirjottama historiallinen tutkielma, joka saattaa tuon vanhan ajan merkkimiehen, suuren uskonpuhdistajan ja ihmeiden tekijän ilmieläväksi lukijain silmään eteen!

Painossa on kustannusliikkeellämme tällä hetkellä suomennos ruotsalaisen spiritisti- ja teosofi-kirjailijan, majuri Oscar Buschin suurta huomiota ja menestystä saavuttaneesta kirjasta „De stora undren” (Suuret ihmeet).

*

Kalle Kaukorannan kustannuksella on ilmestynyt Veikko Palomaalta uusi kirja „Sukupuolielämän salaisuudet”, joka on neljäs tekijän kädestä lähtenyt sukupuolikysymystä koskeva teos. Palomaan kanta on siksi tunnettu, ettei sitä tässä tarvitse esittää, mutta selvemmin kuin ennen hän tässä teoksessaan terottaa, että hänen oppinsa on oppi sukupuolisesta pidättyväsyydestä. Uskollisena tyylilleen Palomaa tässä kuten muissakin kirjoituksissaan käyttää yhtämittaa lainausmerkkejä ja selittää sanoja. Tämä hänen kirjoitustapansa tekee lukemisen kevyeksi, se kun antaa tai yrittää antaa sanoille ja lauseille leikkilisen sivumaun. Kirjassa on sivuja 175 ja sen hinta on Smk. 1:75.

Syyskuu, s. 314-315

Pyhiinvaellus on ihmisen elämä. Kaukana taivaanrannalla häämöttää auringonnousun maa, joka on matkamme päämäärä. Mutta pitkä on kulku pimeään erämaan läpi ja vaivalloinen, sillä jokaisella ihmislapsella on taakkansa kannettavana, ruumiillisen elämän taakka, joka monelle on synnin taakaksi muuttunut. Onnettomimmat ovat ne ihmiset, jotka eivät taakastaan mitään tiedä, autuaat taas ne, jotka siitä ovat tietoisia. Sillä ne ihmiset, jotka selvästi näkevät elämän taakan, he samalla tuntevat itsensä taakan kantajiksi, sielullisiksi olennoiksi, jotka ovat ruumiillisen elämän päällensä pukeneet astuakseen eteenpäin erämaassa luvattua maata kohti. Heitä taakka ei enää paina, koska he tuntevat sitä vapaaehtoisesti kantavansa. He yhtyvät Mestarin sanoihin: „minun kuormani on kevyt.”

*

Ah, mikä ilo ja onni on meille ihmisille varattu elämänvaelluksemme aikana! Ilman sitä olisi vaelluksemme todella synkkä. Mutta sen auttamina nekin meistä, jotka eivät vielä vapaaehtoisesti kannan elämän taakkaa, tuntevat esimaun siitä vapauden autuudesta, joka auringonnousun maassa lankeaa osallemme.

Tämä ilo ja onni tulee Jumalasta. Jumala on rakkaus ja viisaus meidän kaikkien sydämien takana. Jumala rakastaa meitä kaikkia yhtä hellästi, hyviä ja huonoja, väkeviä ja heikkoja, suuria ja pieniä. Jumala näkee yhtä viisaasti, mitä jokainen meistä tarvitsee. Ja kuulkaa nyt, kuinka Jumala menettelee. Hän kuiskaa meidän sydämeemme: „auta tuota sisarta tai tuota veljeä.” Harvoin me kuulemme Hänen äänensä, mutta aina kun Hänen kuiskeensa kuuluu, puhkeaa meidän sydämessämme rakkauden ruusu sitä ihmistä kohtaan, jota Jumala käski meidän auttaa.

Meidän keskenäisestä rakkaudestamme kasvaa ilo ja onni. Se on Jumala meissä, joka rakastaa, ja Jumala se on, jota rakastamme. Niinkuin vanhat hindulaiset sanoivat: „ei ole vaimo kallis miehelleen vaimon itsensä takia, vaan vaimo on kallis miehelleen – ja mies vaimolleen – aatmaan (Itsen eli Jumalan) takia, joka hänessä asuu.” Älkäämme sentähden koskaan moittiko toisiamme: „Kuinka sinä voit rakastaa tuota ihmistä, jolla on semmoinen luontevika?” Kun niin sanomme, unohdamme, että rakkauden olemus on auttamista.

*

Jospa aina muistaisimme, että mielenrauha on ihmisen paras ase sekä työssä että hädässä! Mielenrauha on järjen sisar ja viisauden äiti, sillä rauhattomuutta, pelkoa, vihaa, ahneutta ja himoa täynnä oleva mieli ei viisautta saavuta. Mutta kun järki puhdistaa mielen ja antaa Järjen auringon sitä valaista, silloin viisauden rauha ottaa siihen asuntonsa ja rakkauden hengetär seisoo kynnyksellä.

Älkäämme ajatelko raskaita ja painostavia ajatuksia! Täyttäkäämme maailma Jumalanuskolla ja iloisella kuormamme kantamisella.

Lokakuu, s. 363-369

Monet ihmiset epäilevät henkimaailman olemassaoloa ja maailmanhistorian näkymätöntä johtoa. He tyytyvät uskomaan koneellisten luonnonlakien ja sattuman sokeaan työskentelyyn. Heidän pitäisi tämmöisenä aikana avata silmänsä ja korvansa selkoselälleen, että jälleen oppisivat ihmettelemään ja epäilemään omaa varmuuttaan.

Sillä selvää on, että jos ihmiselämä ja maailmanhistoria on sattuman varassa, silloin ei voisi edeltäkäsintietää mitään tulevaisuudesta. Ainoastaan siinä tapauksessa, että korkein johto on järkipäätä ja järkipäätä lakisiteinen, on mahdollista ihmisen tehdä tieteellisiä laskelmia tai saada selvänäköisiä välähdyksiä tulevaisuudesta.

Materialistit sanovatkin: näyttäkää meille joku päivänselvä tulevaisuuden ennustus, joka on toteutunut! Ja he lisäävät erityisellä äänen painolla: mutta älkää tarjotko meille „toteutuneita unia”, joista emme tiedä, ovatko perästäpäin sommitellut. Me vaadimme mustaa valkoisen päällä.

No niin, nyt ovat sitä saaneet. Nykyiset tapahtumat Euroopassa todistavat taaskin, että tosi ennustuksia voi tehdä. Sillä huomatkkaa, veljet materialistit, että näistä ennustuksista on „mustaa valkoisen päällä”.

En puhu nyt siitä, että valtiollisissa piireissä yleensä on monen vuoden aikana pelätty ja odotettu yleiseurooppalaista sotaa. Suunnattomat viime aikojen sotavarustukset, joissa Saksa on kulkenut etunenässä ja joiden pitkittäminen määrätyn kohdan yli olisi luonnollisista taloudellisista syistä käynyt mahdottomaksi, ovat tehneet välttämättömäksi joko sodan tai yleisen aseista riisuutumisen. Ja koska harva valtiomies on uskonut jälkimäisen keinon käytännölliseen toteuttamiseen, ei valtiollinen maailma yleensä ole voinut odottaa muuta kuin sotaa.

Mutta en nyt puhu siitä. Varsinaisilla ennustuksilla tarkotan joko astrologisia laskelmia tai selvänäköisiä visionoja tulevaisuudesta. Ja niitä on useampia, jotka koskevat nykyisiä tapahtumia.

Mainitsen tässä muutamia.

Jo lapsena kuulin puhuttavan „Sibyllan ennustuksesta”, jonka mukaan „maailman loppu” sattuisi v. 1912. Myöhemmin ymmärsin tietysti, että „maailman loppu” tarkoitti aikakauden loppua, jonka jälkeen alkaisi uusi aika ja veljellisempi sivistys. „Sibyllan ennustus” on ainakin pitänyt paikkansa niiden tapahtumain suhteen, joihin vanha sivistys loppuisi. Vuonna 1912 alkoi Balkanin sota, ja siitä saakka Europpa on ollut käymistilassa, vaikka näennäinen rauha ylläpidettiin toista vuotta, ennenkuin maailmansota syttyi.

Että amerikkalainen pastori Russel ja hänen lukuisat seuraajansa – meidänkin maassamme „hartevalaiset” – ovat ennustaneet maailman loppua ja tuhatvuotisen valtakunnan alkamista syksyllä 1914, lienee useimmille lukijoille tuttua.

Tuttu on myös Tolstoin profetallinen näky, joka lienee julkaistu jokapäiväisissäkin lehdissä ja josta Tietäjä sisälsi otteen viime vuoden toukokuun numerossa.

Ranskalainen profetissa madame de Thébes Parisissa julkaisee vuosittain almanakan, joka m. m. sisältää ennustuksia seuraavalle vuodelle. Viime syksynä ilmestyneessä 1914 vuoden almanakassa madame de Thébes ennustaa m. m. seuraavaa: vuosi 1914 näkee uuden paavin ja hänen kanssaan muutoksia Vatikaanin politiikassa; Ranska taistelee ulkomaata vastaan sotatanterellakin, mutta mitä alussa tapahtuneekaan, lopuksi Ranska voittaa ja nousee uudestisyntyneenä vaikeuksista; Saksan kohtalossa kaikki herättää levottomuutta, Saksaa uhkaa syvät mullistukset ja muutokset sekä olojen että tapojen suhteen, Saksan keisari ei kannata voittoa kypärissään; mikään ei voi estää onnettoman Itävallan kohtalon täyttymistä: ei ole mahdollista, että rauha vallitsisi maassa, jossa yhteys on vain sovinnainen; mitä tulta Belgian yli ja mikä äkkinäinen lankeemus – pieni maa raukka, pieni hovi raukka; suurella Englannilla on myös vaikeita päiviä: sisäisiä ja ulkonaisia sotia, täydellisiä mullistuksia, vesitulvia Lontoossa; tiedettäköön, että Balkanin sota ei ole päättynyt ja että Muhamedin täytyy väistyä; Pietarilla ei ole epäilyttävämpää vihamiestä kuin Berliini, mutta slaavilaiset kansat saavuttavat voittoja germanilaisista.

„La Revue Spirite” nimisen aikakauskirjan heinäkuun numerossa tänä vuonna eräs abbotti J. A. Petit julkaisee muutamia spiritistisiä sanomia Jeanne d'Arc'ilta. „Orleansin neitsyt” ennustaa äkkinäistä ja odottamatonta sotaa Ranskan ja Saksan välillä, joka sota on oleva historian verisimpiä. Ranskalaisia kohtaa ensin vakavia vastuksia, mutta lopulta onni kääntyy ja vihollinen karkotetaan. Vihollisen armeija koettaa kulkea Belgian kautta, ja tämä johtaa selkkauksiin, joista tulee tuhoa Saksan keisarikunnalle. Sodan syvimmet syyt ovat siveellistä laatua. On tapahtuva sekä valtiollinen ja yhteiskunnallinen että uskonnollinen kehitys. Vanhat uskonmuodot ovat eläneet aikansa. Kaitselmus herättää sanansaattajia eli mediumeja ja inspiroi heitä julistamaan totuutta koko maailmalle.

Kun Saksan nykyinen keisari oli nuori mies – kerrottiin Saksan lehdissä monta vuotta sitten –, ennusti eräs mustalaisnainen hänelle: „Saksa tulee käymään suurta sotaa v. 1914, ja Saksa häviää, jos sitä hallitsee keisari, joka nousee hevosen selkään väärältä puolelta; kruununperillinen kuolee mestauslavalla.” Ranskalainen lehti „Figaro” viittaa luultavasti tähän, sanoessaan, että keisari Wilhelm pelkää tappiota erään salaperäisen ennustuksen johdosta. Onhan muuten kabbalistisilla laskuilla ennustettu Saksan keisarikunnan häviötä vuodeksi 1913. Vanha keisari Wilhelm I kysyi v. 1829 eräältä selvänäkijältä, tapahtuisiko hänen elämässään mitään erinomaisempaa. Profetissa laski yhteen vuosiluvun numerot $1+8+2+9=20$, lisäsi summan alkuperäiseen vuosilukuun ja sanoi: „Kyllä, vuonna 1849.” Taas hän teki saman laskun $1+8+4+9=22$, laski yhteen $1849+22$, sai vuosiluvun 1871 ja sanoi: „vuonna 1871 syntyy Saksan keisarikunta.” (1849 oli Preussin vallankumous, jolloin Wilhelmin henki oli vaarassa.) Vielä kerran ennustaja-nainen saman menetelmän kautta sai vuosiluvun 1888, jonka hän sanoi olevan keisari Wilhelmin kuolinvuoden. Ja kun Wilhelm kysyi, kauanko Saksan keisarikunta kestäisi, laski profetissa taas $1+8+8+8=25$, $1888+25=1913$ ja vastasi: „vuoteen 1913.”

Eräs englantilainen uskonlahkon perustaja ja mystikko, Joanna Southcott, joka kuoli joulukuun 27 p:nä 1814, ennusti, että maailman loppu tapahtuisi vuonna 1914 ja että Englannin viimeisen kuninkaan nimi olisi George (Yrjö); sen jälkeen perustettaisiin Kristuksen valtakunta maan päällä.

Eräs kunnioitettava ranskalainen pappi, joka kuoli v. 1859, teki v. 1854 muutamia ennustuksia, jotka kauan ovat olleet tunnetut „Mayence'in profetia'n” nimellä. Ennustus sisältää 18 säettä ja alkusäkeiden ennustukset

ovat toteutuneet vuosien 1866, 1870 ja 1871 tapahtumissa. Loppusäkeet kuvaavat hirmuista sotaa, jossa seitsemän liittoutunutta on kolmea liittolaista vastaan, mutta jossa Ranska, joka on noiden seitsemän puolella, voittaa. Viimeinen säe kuuluu: „Wilhelm, toinen sen niminen, on oleva viimeinen Preussin kuningas. Hänellä ei tule olemaan muita seuraajia kuin Puolan kuningas, Hanoverin kuningas ja Sachsenin kuningas.” (Light'in mukaan.)

Ranskalainen lehti „Matin” julkaisi kesäkuussa 1901 kymmenen vuotta sitten kuolleen portugalilaisen papin Dom Bosco'n näin kuuluvan profetian: „Europpalainen sota syttyy v. 1913 tai 1914, Saksa palotetaan. Mutta vasta vihollisen tunkeuduttua Ranskan sydämeen karkottaa tämä maa mahtavalla kädellä germanilaiset Rheinjoen toiselle puolelle. Ylimielinen mies on näkevä puunsa pirskestuna, murskattuna juuria myöten, kaikkien polkemana. Suuria taisteluita käydään elokuun 15 ja syyskuun 15 p:n välillä, jolla ajalla paavi kuolee ja taas elää. Belgia kärsii paljon, mutta nousee jälleen suuresti vahvistettuna. Puola saa oikeutensa takaisin.” (Dagens press.)

*

Kuten näkyy, ovat ylläolevat ennustukset kauttaaltaan yksimielisiä sekä nykyisen sodan että sen tulosten suhteen. Tärkeimpänä tuloksena on ehdottomasti pidettävä yleistä rauhaa, joka ei enää nojautu armeijoihin ja kanunoihin, vaan inhimillisiin ja järkeviin kansainvälisiin sopimuksiin. On tosiaan ilahuttavaa nähdä, millä yksimielisyydellä eri kansoissa nyt odotetaan maailmanrauhaa, jota ei mikään ylimielinen hallitus oikullisesti saata rikkoa, rauhaa, jonka siunauksena tulee olemaan henkevämpi sivistys. Tosiaan toteutuu, mitä viime vuonna lausuin puhuessani Suomen deevasta: „ennen pitkää tulevat kaikki kansat joutumaan ikäänkuin portin eteen, uuden ajan kynnykselle ja heti siinä kynnyksellä niille kaikille asetaan tärkeä kysymys. Kaikilta sivistyskansoilta kysytään: tahdotko elää vai tahdotko kuolla? Tahdotko olla yhä olemassa kulttuurikansana ja tahdotko mennä eteenpäin elämässäsi kulttuurikansana vai tahdotko lakata olemasta?” (Suomen Kansallishaltia, siv. 5.)

Luodessamme katseemme kohti valoisampaa tulevaisuutta, jota teosofit pitkin vuosia ovat ennustaneet ja odottaneet, muistakaamme, mitä Mr. C. W. Leadbeater kirjottaessaan kuudennen juurirodun alkuvaiheista puhui Europan lähimmästä tulevaisuudesta:

„Todellisuudessa koko maailma on valtiollisesti liittoutunut. Eurooppa näkyy olevan liittokunta, jolla on jonkinlaiset valtiopäivät, minne kaikki maat lähettävät edustajansa. Keskuskomitea järjestää asiat, ja eri maiden kuninkaasivat ovat vuorottain liiton presidenttinä. Se valtiokoneiston uudistus, joka sai aikaan tämän ihmeellisen muutoksen, oli Julius Caesarin työtä. Hän oli 20:nneellä vuosisadalla jonkun aikaa ruumistuneena, valmistamassa tietä Kristukselle, joka saapui julistamaan *Viisautta*. Suuremmissa parannuksissa näyttää tehdyn kaikkiin suuntiin eikä voi muuta kuin hämmästyä sitä tavatonta varojen runsautta, mikä näihin on tuhlatu. Näyttää siltä kuin Caesar, onnistuttuaan muodostamaan liiton ja saatuaan kaikki maat hylkäämään sodan, olisi järjestänyt niin, että jokainen maa muutamina vuosina erottaisi puolet tahi kolmannen osan siitä rahasta, minkä se oli tottunut käyttämään sotavarustuksiin, ja käyttäisi sen johonkin yhteiskunnalliseen parannukseen, jonka hän määräisi. Tämän hänen suunnitelmansa johdosta aleni vähitellen koko maailman veromäärä, mutta siitä huolimatta oli varattuna kylliksi rahaa, joilla ruokittiin köyhiä, hävitettiin kaikki köyhienkorttelit ja toimeenpantiin ihmeellisiä parannustoimenpiteitä kaikissa kaupungeissa. Hän järjesti niin, että sellaiset maat, missä pakollinen sotapalvelus oli ollut sääntönä, säilyttäisivät vielä jonkun aikaa tuon tavan, mutta heidän sotilaansa tekisivät työtä valtion hyväksi, laittaen puistoja ja teitä sekä repien alas syrjäkortteleita ja avaten kulkuyhteyksiä kaikkianne. Hän järjesti niin, että vanhat verotaakat asteittain kevennettiin, mutta sen avulla, mitä niistä jäi jällelle, onnistui hän puolestaan elvyttämään maailman. Hän on todellakin suuri mies, mitä ihmeellisin nero.

„Alussa näkyy olleen jonkun verran vaivaa ja edelläkäyviä riitaisuuksia, mutta hän kokosi yhteen joukon erittäin kyvykkäitä henkilöitä – jonkinlaisen kapinetin parhaita järjestäjiä, mitä maailma on synnyttänyt – Napoleonin, Scipio Afrikanuksen, Akbarin y. m. jälleen ruumistuneina, parhaimmat ihmiset tekemään käytännöllistä työtä, mitä koskaan on nähty yhdessä. Asia pantiin toimeen loistavassa muodossa. Kun kaikki kuninkaasivat ja pääministerit olivat kokoontuneet yhteen päättämään liiton perustamisesta, rakennutti Caesar tilaisuutta varten pyöreän salin, jossa oli paljon ovia, niin että kaikki saattoivat astua yhtäaikaan sisälle, eikä yksikään valtias voinut ottaa etusijaa toisesta.” (Tietäjä n:o 4-6, v. 1911.)

Näin Mr. Leadbeater. Englantilainen sanomalehtimies ja rauhanystävä, kuuluisa Mr. William T. Stead, joka viime vuonna hukkui Titanic-onnettomuudessa, kirjotti ja julkaisi jo v. 1898 kirjan nimeltä „Europan Yhdysvallat”. Silloin ei monikaan kääntänyt huomiotaan hänen haaveelliseen valtiolliseen ohjelmaansa, mutta nykyään selviää yhä useammalle ajattelijalle ja ihmiskunnan ystävälle, että ainoa mahdollinen tapa taata pysyvistä ja siunauksellista rauhaa Euroopalle on noudattaa Amerikan Yhdysvaltain esimerkkiä. Mr. Steadin ohjelman mukaisesti ei Europpa silloin tarvitsisi kuin yhden seisovan armeijan, joka poliisivoiman tavalla valvoisi kansainvälisistä rauhaa ja sopua. Yhteinen parlamentti järjestäisi yleisiä, kansainvälisiä asioita, ja muuten jokainen kansakunta hoitaisi sisäisesti omia asioitaan.

Toivokaamme, että Europan valistuneet hallitukset ja kansat todella toimeenpanevat tämänsuuntaisen ohjelman nykyisen, hirmuisista hirmuisimman maailmansodan päätyttyä.

*

Tämmöinen aika, jossa nyt elämme, järkyttävine maailmantapauksineen, asettaa kansoja ja yksilöitä monenlaisille koetuksille.

Ajattelen meitä teosofejia. Me olemme tottuneet pitämään teosofista maailmankatsomusta varmana ihmisten pelastajana tietämättömyydestä ja saamattomuudesta. Minkätähden? Sentähden, että teosofia opettaa meitä katsomaan elämää sisästäpäin, opettaa meille, että henki on kaiken aineen takana, että tajunta on elämän alkulähde, että ajatus luo ja hallitsee muotojen elämää. Ei kukaan ihminen jää tietämättömäksi, jos hän rupeaa järkeään käyttämään. Ei kukaan ihminen jää saamattomaksi, jos hän ajatustaan käyttää. Mutta taito on siinä, että säilyttää mielenmalttinsa ja käyttää ajatustaan kriittillisissäkin olosuhteissa.

Teosofia on ollut ja on meille suureksi avuksi – kuinka suureksi se voikaan olla meidän jälkeläisillemme, jotka ovat viisaampia kuin me? Suurin palvelus, minkä me kriittisenä hetkenä voimme maailmalle teosofeina suorittaa, on että säilytämme teosofisen liikkeen ja teosofisen sanoman eheänä ja puhtaana vaikean ajan yli. Lähin velvollisuus meille teosofeille on katsoa, ettei teosofia jää nääntymään meidän harrastuksemme ja uskomme puutteesta.

*

Sodan vaikutukset näkyivät heti elokuun alusta liikealalla. Niinpä esim. kirjakaupat Helsingissä seisoivat tyhjinä, turhaan odottaen ostajia. Vasta syyskuussa alkoi hiljainen liikenne uudestaan.

Teosofinen Kustannusliike ei myynyt sanottavasti mitään elo- ja syyskuun ajalla; tilauksia ei tullut; taloudenhoitajan ilme oli aina vakavan vakava; sillä vaikka oma liike pysähtyi, täytyi suorittaa suoritettavansa velkojille. Oli aivan kuin maailman puolelta olisi kuulunut ivanauria: luuletko te, että teidän pakanuutenne on rakastettu tässä maassa? Nyt näette: kun tosi on edessä, silloin unohdetaan haaveet ja järkeilyt, silloin ajatellaan leipää eikä kirjoja . . .

Kuinka kiitollinen Kustannusliike oli niille harvoille, jotka sitä kuitenkin muistivat! Ja kuinka iloiseksi sen mieli kääntyi, kun ennen sotaa painoon viety kirja „Suuret ihmeet” ilmestyi kauppaan ja tilauksia vähitellen alkoi tulla! Ja vaikka vieläkin ollaan aivankuin uutta heikkoa elämää alkamassa, on kuitenkin toivon tähti taas syttynyt teosofisella taivaalla tuikkimaan. Mennäkseen ystäviään ja ostajiaan puolitiehen vastaan on nyt Teosofinen Kustannusliike tehnyt päätöksen, joka pysyy voimassa tammikuun 15 p:ään 1915: *suuri joukko toisessa kohden mainittuja arvokkaita teoksia myydään 50 % alennuksella.*

*

Kirjakauppaan on ilmestynyt:

Suuret ihmeet, kirj. Oscar Busch. Suom. Hugo Valvanne. Hinta 2:75, sid. 3:75.

Vallitseeko ihmiselämässä laki? Kirj. J. R. H. Hinta 40 p.

Älkööt nämä erinomaiset kirjat puuttuko kenenkään Tietäjän lukijan kirjahyllyltä!

*

Teosofiset sunnuntailuennot Helsingissä ovat alkaneet, niinkään teosofiset looshikokoukset, molemmat asianomaisella luvalla.

Tämän vihkonsa johdosta saisi Tietäjä viettää pientä muistojuhlaa, sillä se on luvultaan teosofisen aikakauskirjamme *n:o 100*. Tietysti se on nimellisesti *n:o 116*, kuten näkyy yksinkertaisesta yhteenlaskusta: 9 numeroa vuonna 1905, 12 numeroa kunakin seuraavana kahdeksana vuotena, siis 96 numeroa, ja 11 tänä vuonna: $9+96+11=116$. Mutta kun ottaa huomioon kaksoisnumerot, on tämä marraskuun vihko 1914 todellisuudessa sadas vihko, joka painetaan ja lähetetään maailmaan. Heinäkuun numeron 1905 toimitti Martti Humu Lontoonmatkani johdosta; muut 99 ovat minun toimittamani. Vasta ensi kuussa saisin siis minä viettää satanumeroista toimittajajubileumiani. Mutta Tietäjä viettää tässä kuussa. Ja hyvä on, että Tietäjä käy minun edelläni!

*

Ajatukset kääntyvät itsestään taaksepäin ajassa. Selailen aikakauskirjamme, silloisen Omantunnon, ensimmäistä vuosikertaa ja muistelen, kuinka monen ahdistuksen, kuinka monen toivon ja epäilyksen tunteen synnyttämä se oli. Jo syksyllä 1903 olin jättänyt Painoylihallitukseen anomuksen saada julkaista teosofista aikakauskirjaa nimeltä „Uutta Valoa”. Kun ei kuulunut vastausta vielä jouluksi, kävi pienen seitsenmiehisen teosofisen komiteamme mieli sangen apeaksi. Vuoden 1904 alussa painatti kirjallisuuskomiteamme käsikirjotukseni „Uskonnosta ja elämästä”, joka tuomiokapitulin määräyksestä otettiin takavarikkoon heti painosta. Tämä tietenkään ei kohottanut mieltämme, ja kun kenraalikuvernööri Bobrikoff pari päivää ennen kuolemaansa oli allekirjottanut kieltävän vastauksen aikakauskirja-anomukseen, painui synkkyytemme melkein toivottomaksi.

Mutta kun yö on pimeimmillään, koittaa valo. Niinpä silloinkin. Syksyllä vapautettiin „Uskonnosta ja elämästä” hetkellisestä takavarikostaan ja meni heti hyvin kaupaksi. Amerikkaan varsinkin oli paljon tilattu. Rohkaistuna tästä menestyksestä päätti komiteamme tehdä uuden yrityksen aikakauskirja-asiassa. Nyt eräs toinen sen jäsen, kirjailijanimi Martti Humu, valittiin hakemaan julkaisemisoikeutta. Loka- tai marraskuussa 1904 jätettiin Painoylihallitukseen tämä toinen anomus ja jännitetyin mielin odotimme ratkaisua.

Ei silloinkaan kuulunut vastausta ennen uutta vuotta. Mutta eräässä spiritistisessä istunnossa, jonka komiteamme piti joulukuussa 1904, sanoi muuan „henki” meille kategorisen lyhyesti: „teosofia voittaa Suomessa

vuonna 1905”, ja tämä ennustus esti meitä uudelleen lankeemasta epätoivoon.

Maaliskuun lopulla 1905 näimme, Martti Humu ja minä, kumpikin samana yönä kuvaavan unen. Jos muistan M. H:n unen oikein, annettiin hänen käteensä sukka, jossa oli seitsemän solmua, ratkottavaksi. Minun eteeni – omassa unessani – asetettiin laatikko täynnä kultarahoja, käteeni annettiin lapio ja ihmetellen nostelin kiiltäviä, helähteleviä kultakolikoita. Samana päivänä saimme tietää, että „Omatunto, teosofinen aikakauslehti” oli saanut luvan ilmestyä. Nyt oli aamu valjennut teosofialle ja joulukuussa saatu ennustus oli alkanut toteutua.

*

Mutta ennustukseen kuului itse asiassa muutakin. Sen saimme vielä samana vuonna kokea. Sillä voidaanko teosofiselle rauhan hengelle laajemmin käsitettynä ajatella suurempaa voittoa kuin suurlakon saavutus marraskuulla 1905? Puhuessani sen verettömyydestä lausuin m. m.: „Se todistaa, että tuohon hiljaiseen taisteluun, tuohon rauhalliseen ponnisteluun otti osaa voima, joka lähti elämän ylemmiltä tasoilta, että siihen ottivat osaa suuret joukot näkymättömiä olentoja, sekä isänmaatansa rakastavia vainajia että muita astralisia olentoja” (Omatunto, marraskuu 1905.)

Suurlakko oli kuin heräymys koko kansallemme. Se avasi näköaloja ja antoi toiveille siivet. Samassa Omantunnon numerossa (siv. 210) kirjoitin vielä seuraavat sanat: „Kunpa nyt edelleenkin saisimme edetä yhtä rauhallisesti! Uusi päivä valkenee Suomelle ja sen tulo kaikessa loistossaan riippuu siitä, kuinka suuret ja epäitsekäät meidän käsityksemme ovat Suomen tulevaisuudesta. Jos ymmärrämme, että Suomen tulevaisuus on oleva henkistä, ei aineellista suuruutta, henkistä, ei maallista valtaa ja kunniaa, silloin voimme olla huoleti: voitto on oleva varma.”

Ja joulukuun numerossa puhuin vielä johtavassa artikkelissa samasta asiasta seuraavin sanoin: „Tämä kohta loppuun kulunut vuosi 1905 on ollut merkillinen käännekohta Suomen henkisessä elämässä, ja me, jotka uskomme aatteitten ikuiseen voimaan, tunnustamme pelkäämättä, että erinomaisen hyvä enne Suomen henkiselle tulevaisuudelle on mielestämme teosofisen liikkeen suhteellinen menestys tänä vuonna.

Vaikkemme vielä voikaan sanoa, että teosofia ⁴⁾ on Suomessa päässyt voitolle v. 1905, kuten meille ennustettiin viime joulukuun 18 p:nä, on meidän kuitenkin sydämen riemulla tunnustaminen, että teosofian valoisa maailmankatsomus on päässyt verrattain laajalle leviämään. Suuri voitto oli todellakin oman äänenkannattajan saaminen” j. n. e.

Sanoin myös samassa kirjoituksessa: „. . . elleivät merkit petä, on vuosi 1906 tuova mukanaan muutoksia ja parannuksia monilla aloilla . . . Se uusi vuosi on ehkä Suomelle oleva tärkeä vuosi. Tärkeä sentähden, että monessa suhteessa Suomen kansa ehkä pannaan henkiselle koetukselle.” Mutta nähtävästi en ollut oikein varma, osaisimmeko käyttää hyväksemme oikealla tavalla uuden ajan suomia tilaisuuksia, koska heti lisäsin: „Ja onko kansa silloin valitseva oikean tien, se riippuu siitä, onko kansa nähnyt ja ymmärtänyt ajan uudet ihanteet.”

Kun me nyt vuosia myöhemmin katsomme taaksepäin, huomaamme, että Suomen kansa ei kaikin puolin osannut ottaa vaarin tehtävästään. Se ei ollut vielä täysin ymmärtänyt „ajan uusia ihanteita”, jotka olivat ja yhä ovat veljellisyys, maltillisuus, sovinnaisuus ja väkivallasta kieltäytyminen. Heti seuraavana vuonna leimahtivat taas tuleen vanhat sisäiset paheemme: riitaisuus, kateus, puolueellisuus. Ja elokuussa 1906 sotkeutui punainen kaartimme n. k. Viaporin kapinaan, mikä seikka todisti, ettei senkään ihanne ollut väkivallasta kieltäytyminen.

Aivan selvin, suorin askelin ei Suomi osannut kulkea tulevaisuutta kohti ⁵⁾. Siitä merkinä oli sekin (monen mielestä varmaankin vähäpätöinen) seikka, että varsinaisen teosofian eteneminen aivankuin pysähtyi suurlakon jälkeen. Luennoissa kävi puolet vähemmän väkeä ja Omantunnon tilaajat vähentyivät v. 1906 noin 40 %. Ihmisten mieli oli kääntynyt „ulkonaisiin”, punaiseen kaartiin ja varmasti pian saavutettaviin yhteiskunnallisiin parannuksiin, että aivan unohtui vanha elämänlaki, joka sanoo, ettei mitään saavuteta ulkonaisesti mitä ei ensin ole sisäisesti saavutettu. Vasta nyt näin monta vuotta myöhemmin olemme teosofisesti katsoen saavuttaneet ja sivuuttaneet sen tienpylvään, jonka luo olimme päässeet jo v. 1905.

⁴⁾ Tätä kirjottessani ajattelin tietysti teosofiaa ahtaammassa merkityksessä enkä okkultista maailmaa yleensä.

⁵⁾ Katso tästä myös „Suomen Kansallishaltia”, siv. 92.

*

Mieleni tekee kääntää huomio pois näistä vakavista seikoista kerrankin paljon kevyempiin. Olen parina iltana huvikseni koetellut muuatta vanhaa kabbalistista menettelyä, jota Caglioston sanotaan käyttäneen ja jonka avulla nimien ja sanojen kirjaimista voi tehdä salaperäisiä, ennustavia johtopäätöksiä. Asian voi ottaa kuten sanottu kevyeltä kannalta, mutta siinä voi toteutua vanha sananlaskukin: ei niin pientä pilaa, ettei totta toinen puoli.

Kuulkaa nyt siis, rakkaat lukijat. Tahdon vihkiä teidät kabbalistisen taidon salaisiin taikoihin. Tämä käy paraiten päinsä esimerkkien avulla. Menetelmä on itsessään aivan yksinkertainen, tarvitaan vain vähän kärsivällisyyttä ja – sanoisinko psyykillistä herkkyyttä.

Otetaan nyt seuraava nimi: Omatunto, teosofinen aikakauslehti, ja luetaan sen kohtalo kabbalistisesti kirjaimista. On huomattava, että maagillisessa kirjaimistossa saa f:n vaihtaa v:ksi, koska suomen kielessä ei ole f:ää.

Kirjotetaan nimi paperille harvakseen näin:

O m a t u n t o t e o s o f i n e n a i k a k a u s l e h t i

Annetaan silmien harhailla kirjainten yli ja sisäisen aavistuskyvyn muodostaa uusia sanoja samoista kirjaimista. Uudet sanat ilmaisevat „Omantunnon” kohtalon. Tässä ne ovat:

Ah, luovu koko nimestä, etsi toinen!

Niin, katsokaa tarkkaan, kyllä samat kirjaimet on käytetty. Ainoastaan kaksi a:ta on jäänyt käyttämättä. Niitä ei ennustus tarvinnut, niitä kutsutaan mykiksi. Caglioston oli tapana muodostaa niistä latinankielisen oraakkelilauseen, jonka sanat alkoivat noilla mykillä kirjaimilla. Tässä tapauksessa siis muodostuisi kaksisanainen oraakkelilause. Se kuulukoon näin: *Adeptum adopta*, joka merkitsee: valitse Tietäjä. Siinäpä se. Kuka voi kohtaloa vastustaa? Nyt jokainen ymmärtää, miksi Omantunnon nimi oli muutettava Tietäjäksi. Koska kaikki lukijani eivät osanne latinaa, jätän kuitenkin seuraavista esimerkeistä pois tämän viimeisen oraakkelivoitelun.

Katsotaan nyt Tietäjän kohtaloa, ensin henkiseltä, sitten aineelliselta kannalta.

Kirjotetaan:

T i e t ä j ä t e o s o f i n e n a i k a k a u s k i r j a

Sanokoot nyt selvänäköiset silmämme, mikä on oleva Tietäjän ihanne!
Katseemme harhailee ja lause muodostuu:

Tosi, kaunis, oikea – rakasta niitä!

Mykiksi jävät j, f, e.

Tosiaan kaunis neuvo! Jos se samalla on Tietäjän luonteen kuvaus ja kohtalo, ei toimittajakaan voi olla siitä muuta kuin hyvillään.

Mutta me tahdomme kuulla sen aineellisestakin kohtalosta. Kirjotamme nimen uudelleen ja tiedustelemme vastausta sisäiseltä sibyallaltamme. Vastaus kuuluu:

Kai, kai voi rikastua, jos ennättää.

Mykäksi jäi yksi e ja toinen e vaihtui ä:ksi. Ihan oraakkelimainen lause! Kaksimielinen. Tämä jo alkaa tuntua kummalliselta. Olikohan Cagliostro oikeassa? Mieli tekee siirtyä oikein maailmanasioihin, kun tässä kerran ennustellaan.

Saksan keisarihan herättää paljon mielenkiintoa tähän aikaan. Mitähän kohtalo hänestä tietää? Kirjotetaan:

Saksan keisari Vilhelm toinen

Kun silmämme vähän aikaa harhailevat, syntyä lause:

Maksat vielä leikin, noita!

Mykiksi jäävät h, n, s, s, r.

Ei, tämä ei ole kaunista eikä kohteliasta. Ehkä vika onkin siinä, että käytimme väärää kieltä. Saksan kohtaloa on tutkittava saksaksi. Kirjotamme siis:

Wilhelm der zweite Kaiser von Deutschland

Ajattelemme nyt ensin häntä itseään ja hänen luonnettaan. Saamme viisi eri vastausta:

Ich hasse alle Dutzend-Werte im Werk.

Mykkinä l, d, v, n. Lause suomeksi: vihaan työssä kaikkia tusina-arvoja.

Warum soll ich leiden? Die Hand verwest.

Mykkinä z, t, k. Suomeksi: miksi minun pitää kärsiä? Käteni kuihtuu.

Schau', elende Welt: Heil dir im Todeskranz!

Mykkinä v, w. Suomeksi: katso kurja maailma: kunnia sinulle kuolemanseppeleessä. (Ivallinen viittaus hymniin „Heil dir im Siegeskranz.”)

Wozu andere Ideale? Du Schwert ist Heil.

Mykkinä k, l, m, n; v muuttunut u:ksi. Suomeksi: mitä varten toisia ihanteita? Sinä miekka olet pelastus.

Ideal-Volk: eiserne Macht in der Welt.

Mykkinä h, z, w, u, s, d. Suomeksi: Ihannekansa: rautainen mahti maailmassa.

Jaa-a. Nyt kysymme vielä kohtaloa. Saamme kolme vastausta.

Volk, Land, Heim, Welt: die werde ich stürzen.

Mykkinä a, s. Suomeksi: kansa, maa, koti, maailma: ne vien perikatoon.

Demuthsvoll ist zwar dein Ende – wie Rache!

Mykkänä k. Suomeksi: nöyryyttävä on tosin loppusi – kuin kosto.

Schweiz soll deine Heimat werden.

Mykkinä t, k, v, u, l, a. Suomeksi: Sveitsin tulee olla sinun kotinasi.

Kaameita kaikki nämä ennustukset. Riippuneeko meidän silmistämme, ettei mitään kaunista synny, vai onko tosiaan miehen kohtalo noin ankara?

Kaikissa tapauksissa meidän nyt täytyy keskeyttää, sillä leikki muuten käy vakavaksi. Ja ennustus, jonka syntyyn psyykkiset tunteet myötävaikuttavat, on aina oleva puoleksi leikin asemassa.

Joulukuu, s. 499-502

Elämme nyt ajassa, jolloin puolueriitojen pikkumainen ääni kansassamme on miltei lakannut kuulumasta. Sanomalehdet koskettelevat johtavissa artikkeleissaan kysymyksiä, sekä taloudellisia että sivistyksellisiä, joilla on merkitystä koko kansallemme ja kaikille sen yksilöille. Äskettäin luin *Dagens Press*'istä pääkirjotuksen „kulttuurityöstämme”, jossa mielestäni lausuttiin aivan teosofisia ajatuksia. En malta olla suomentamatta tähän muutamia otteita.

„Elämme tätä nykyä maailmanhistoriaa suuremmassa mitassa kuin mitä ihmiskunta koskaan ennen on elänyt. Joka päivä tuo mukanaan oman jännityksensä, sitä suuremman, koska emme osaa luoda itsellemme pätevää käsitystä jättiläiskamppailun lopputuloksesta. Sen verran voimme kuitenkin aavistaa, että mahdolliset muutokset Europan kartassa eivät saata tulla yhtä laajapitoisiksi kuin uudistukset yleisessä mielipiteessä. On tapahtuva vallankumous taloudellisten ja siveellisten käsitteiden arvioimisessa. Ja tämän vallankumouksen täytyy tulla, jottei ihmiskunta joutuisi vaaraan kadottaa paraimman itsestään – uskonsa niiden korkeuksien saavuttamiseen, joita kohti sen suurimmat henget ovat viitanneet . . .

„Suomi on tähän saakka ollut siinä onnellisessa asemassa, ettei sen ole tarvinnut olla sotanäyttämönä, ja toivottavaa on, että asema on edeskinpäin pysyvä samanlaisena. Tämän kautta meille on mahdollista työskennellä nykyisten varojemme mukaan kaikilla niillä aloilla, jotka koskevat maamme sivistyksellistä kehitystä . . .

„Valtio kykenee tosin nyt vähemmässä määrässä kuin ennen tukemaan taidetta ja kirjallisuutta ja niitä yhdistyksiä, jotka työskentelevät puhtaasti valistustarkoituksissa syvien rivien keskellä. Mutta kaikkia näitä kulttuurialoja ei silti saa laiminlyödä. Sitä enemmän vain nyt vaaditaan kunnilta ja yhdistyksiltä ja ennen kaikkia varakkaimmilta. Säästäväisyys on kai hyve ja pidättyväisyys paljaan nautintoelämän suhteen nykyään suurempi välttämättömyys kuin muulloin. Mutta kansalainen rikkoisi isänmaallista velvollisuuttaan vastaan, jos hän maailmalla riehuvan sodan takia ottaisi kieltäytyäkseen muista menoista kuin välttämättömistä jokapäiväisistä. Onhan kansalaisen isänmaallinen velvollisuus ennen kaikkea tukea maan kulttuurielämää. Toisen tehtävä on antaa taloudellista tukea, toisen uhrata työnsä, tietäen, että nyt jos milloinkaan on äärettömän tärkeitä, että kansamme kaikkia siveellisiä voimia kohotetaan ja että sen tietomäärää lisätään, jotta maamme vahvistuneena ja keskittyneenä astuisi ulos nykyisestä kriisistä niitä aikoja kohtaan, jotka lähestyvät . . .”

Tähän sivistystyöhön kuuluu ehdottomasti myös meidän teosofinen työmme.

*

Toimitukselle tulleiden kirjeiden joukossa on toisessa kohdassa tätä numeroa luettava kirje, joka todella Tietäjän parasta tarkottaen arvostelee Tietäjän sisältöä viime aikoina. Olen tästä arvostelusta yhtä iloinen kuin kiitollinen ja toivon, että moni muukin lukija lausuisi mielipiteitään ja mahdollisia toivomuksiaan. Koska kirjeenvaihtajan koskettelema kysymys on vakavinta laatua, vastaan siihen lyhyesti parilla sanalla.

Hra A. H. toivoo, että teosofiaamme puhallettaisiin enemmän suomalaista henkeä. Joskin hän mielestäni menee liian pitkälle leimatessaan Tietäjänkin edustamaa teosofiaa „intialaiseksi” – koska kaikki todellinen teosofia eli jumalviisaus on aivan yleismaailmallista laatua, – ymmärrän kuitenkin hänen toivomuksensa ja yhdyn siihen. Teosofia on joka maassa löytävä myös oman kansallisen muotonsa, joka ei saa erottaa

sitä muista kansoista, mutta tekee rikkaan ja siunauksellisen kansainvälisen yhteistyön mahdolliseksi. Uuden elämänymmärryksen tehtävä ei ole ainoastaan liittää henkisesti yhteen muutamia yksilöitä eri kansoista, vaan myös vaikuttaa herättävästi ja nostavasti kaikkien kansojen siveelliseen ja henkiseen elämään. Niin kauan kuin teosofinen maailmankatsomus pysyy ulkonaisessa puvussa yhdenmuotoisena yli maailman, se kutsuu kokoon vain niitä yksilöitä eri kansoista, jotka jo edellisissä elämässään ovat tutustuneet aikain viisauteen. Mutta teosofisen elämänymmärryksen suuri kansoja kohottava merkitys alkaa vasta silloin, kun kukin kansa huomaa, että jumalallisen viisauden ääni saattaa sille puhua omalla kansallisella tavalla.

Tämä aika on nyt lähestymässä. Meidänkin deevamme ääni on pian kuuluva. Sitä aikaa odotellessamme ottakaamme vaarin siitä, mitä jo olemme oppineet ja kuulleet kansallishaltiamme luonteesta ja tehtävästä.

Älkäämme unohtako, että työmme tähän saakka on ollut ja vieläkin on perustusten laskemista. Perustukset ovat vanhaa ja yleismaailmallista laatua. Niihin kuuluvat kaikkien uskontojen ja viisausoppien, kaikkien salatieteellisten tutkimustulosten sisällöt ja muodot. Emme saa unohtaa Intiaa enemmän kuin Palestinaakaan, emme Veedaa tai Raamattua enemmän kuin Kalevalaakaan. Personallisessa työssäni olen koettanut olla tasapuolinen ja uskaltaisinko lisätä? mahdollisimman monipuolinen. Olen esim. julkaissut kirjan suurista uskonnoista, joulun jälkeen valmistuu teos Jeesuksen salakoulusta ja paraikaa loppuu pitämäni luentosarja elämän synnyistä syvistä. Tämän ohella olen silloin tällöin kosketellut kalevalaisia ja aito suomalaisia kysymyksiä. En tällä luettelemiselläni tarkota työni puolustamista, sillä heikkoa ja pientä se on; tahdon vain osoittaa, että ainakin omassa mielessäni on olemassa punainen lanka, joka sitoo yhteen työn tulokset, vaikka monipuolisuuteen velvottava tunto kääntää omani ja toisten huomion milloin millekin uskonnolliselle, filosofiselle, siveelliselle tai salatieteelliselle alalle. Ne, jotka hyökkäävät teosofiaa vastaan, kuuluvat monenlaisiin leireihin; sentähden meilläkin pitää olla selvä ymmärrys monissa asioissa, että kykenemme kohtaamaan „vihollisiamme” heidän omilla aloillaan ja heidän omilla aseillaan.

*

Majuri Oscar Busch, „Suuret ihmeet” kirjan tekijä, kertoo spiritistisen aikakauskirjan *Efteråt*'in marraskuun vihossa seuraavaa:

„Muutamia päiviä sitten, kun Carl Söderling (tunnettu tukholmalainen mediumi) ja minä istuimme kahden kesken juttelemassa, lankesi hän loveen (transiin), ja muuan vanha ystäväni, joka siirtyi toiselle puolelle noin 20 vuotta sitten, tuli ja lausui m. m.:

„– Tiedätkö, missä spiritismi meidän päivinämme viettää suurimmat voittonsa? – Kun en heti ilmituonut mitään arvelua, jatkoi hän: – Taistelukentillä. Meidän puolelta on ilo nähdä, kunka monet, monet, jotka makaavat haavottuneina taistelukentällä, saavat silmänsä auki ja havaitsevat niitä valo-olentoja, jotka tulevat heitä lohduttamaan ja auttamaan. He tuntevat äitinsä tai isänsä, vaimonsa tai lapsensa, rakkaan ystävän tai läheisen sukulaisen, ja tämä auttaa heitä suuressa määrin kantamaan tuskiaan. Jos haavoistaan kuolevat, tuntevat sanomatonta iloa kohdatessaan omaisiaan. Jos parantuvat, jääpi heidän mieleensä muisto kokemuksesta, joka tekee, että heistä tulee vakuutettuja spiritistejä.

„– Sota on kirousta, mutta ei voi kieltää, että se on omiansa monessa tapauksessa herättämään eloon ihmisten jaloimpia ominaisuuksia: uhrautuvaisuutta, avuliaisuutta, isänmaallista innostusta. Rauha on siunausta, mutta ei voi olla näkemättä, kuinka sen verukkeen alla ihmisen alhaisimmat ominaisuudet rehottavat: pikkumaisuus, itsekkyyys, riidanhalu ja haluttomuus kaikkeen uhrautumiseen.”